

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Ekonomické souvislosti ekologické daňové reformy

Autor: **Bc. Jindřiška Jandová**

Vedoucí práce: **Ing. Ludmila Gallová**

2010 © ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Akademický rok 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jindřiška Rožňová

obor Podnikání a administrativa

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název tématu: **Ekonomické souvislosti ekologické daňové reformy**

Struktura diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše - environmentální ekonomika, ekologická daňová reforma
4. Charakteristika zvoleného podniku
5. Vlastní práce - dopady EDR na zvolený podnik
6. Závěr
7. Seznam literatury
8. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 50 - 60 stran

Seznam odborné literatury:

CALLAN, J. S., THOMAS, M. J. Environmental economics and management: theory, policy and applications, USA: Times Mirror Higher Education Group, 1996. ISBN 0-256-13254-2.

BENEŠ, M. et al. Analýza koncepce ekologické daňové reformy, Praha: A plus, 2006. ISBN 80-902514-9-8.

HOLMAN, R. Mikroekonomie. Středně pokročilý kurz, Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-737-5.

JANČÁŘOVÁ, I. Ekologická politika, Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3599-4.

VITURKA, M. Environmentální ekonomika, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3654-0.

MANKIW, N. G. Základy ekonomie, Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-891-1.

MOLDAN, B. Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí, Praha : Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-434-9.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Ludmila Gallová**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2010

L.S.
.....
Vedoucí katedry

[Handwritten signature]
.....
Děkan

V Praze dne: 15.12.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Ekonomické souvislosti ekologické daňové reformy**“ zpracovala samostatně. Použitá literatura a podkladové materiály jsou uvedeny v příloženém seznamu literatury.

25. listopadu 2010

.....
podpis

Poděkování

Děkuji paní Ing. Renatě Aulové za odbornou pomoc, cenné připomínky, ochotu a vstřícnost při zpracování mé diplomové práce.

Také děkuji svým blízkým za jejich podporu a pomoc v průběhu celého studia.

Ekonomické souvislosti ekologické daňové reformy

Economic consequences of ecological tax reform

Souhrn

Předkládaná práce se zabývá ekonomickými souvislostmi ekologické daňové reformy.

V úvodní části práce je definována environmentální politika a environmentální ekonomika, následuje přehled nástrojů environmentální politiky včetně ekologické daňové reformy. V další části práce se pojednává o ekologické daňové reformě a jejích ekonomických souvislostech, je zhodnocen vývoj a průběh ekologické daňové reformy. Třetí část práce je věnována finanční analýze jako nástroji hodnocení vybraných ekonomických dopadů ekologické daňové reformy.

Vlastní část práce je zaměřena na sledování ekonomických dopadů ekologické daňové reformy na vybrané podniky, které mají jako hlavní předmět své činnosti obchodování s pevnými palivy.

Klíčová slova

Environmentální politika, environmentální ekonomika, nástroje environmentální politiky, ekologická daňová reforma, ekologické daně, ekonomické souvislosti, finanční analýza, podnik

Summary

This diploma paper considers the economic consequences of ecological tax reform.

The beginning part of the paper defines environmental policy and environmental economics, next follows a summary of the instruments of environmental policy including ecological tax reform. The subsequent part discusses the ecological tax reform and its economic consequences, it judges the progress and course of the ecological tax reform. The third part discusses the financial analysis as an instrument of evaluating the chosen economic impact of the ecological tax reform.

The final section of the paper aims to monitor the economic impact of the ecological tax reform on chosen companies, which trade with solid fuels.

Key words

environmental policy, environmental economics, instruments of environmental policy, ecological tax reform, ecological taxes, economic consequences, financial analysis, company

Obsah

I	Úvod	13
II	Cíl práce a metodika	15
1	Cíl práce	15
2	Metodika	15
III	Literární rešerše	17
1	Úvod do environmentální politiky a ekonomiky státu.....	17
1.1	Environmentální politika	17
1.2	Environmentální ekonomie.....	18
1.3	Nástroje environmentální politiky	19
1.3.1	Normativní nástroje.....	20
1.3.2	Ekonomické nástroje	20
1.3.3	Soukromé přístupy	21
1.3.4	Dobrovolné dohody s garancí státu.....	22
1.3.5	Nástrojový mix.....	22
1.3.6	Vybrané ekonomické nástroje environmentální politiky životního	23
1.3.6.1	Poplatky.....	23
1.3.6.2	Daně	23
1.3.6.3	Ekologická daňová reforma	24
1.3.6.4	Obchodovatelná emisní povolení.....	24
1.3.6.5	Environmentální pojištění	25
2	Ekologická daňová reforma	26
2.1	Historie vzniku a vývoje ekologické daňové reformy	26
2.1.1	Vývoj EDR v České republice	27
2.2	Související legislativa s EDR jak na území ČR, tak EU.....	28
2.2.1	Legislativa v EU.....	28
2.2.2	Legislativa v ČR.....	28
2.3	Zavedení EDR v České republice	29
2.3.1	Cíl ekologické daňové reformy	29
2.3.2	Principy EDR v České republice.....	29
2.3.3	První etapa realizace EDR	30
2.3.4	Druhá etapa realizace EDR	32
2.3.4.1	Předpoklady při zavádění EDR.....	32

2.3.4.2	Konkrétní podoba druhé etapy EDR	33
2.3.5	Třetí etapa realizace EDR	34
3	Ekonomické souvislosti EDR	34
3.1	Makroekonomické souvislosti EDR	34
3.1.1	Nedostatky EDR z makroekonomického hlediska.....	36
3.2	Mikroekonomické souvislosti EDR.....	36
4	Finanční analýza jako nástroj měření vybraných ekonomických dopadů EDR	37
4.1	Historie vzniku finanční analýzy	38
4.2	Dělení finanční analýzy podniku	38
4.3	Zdroje finanční analýzy	39
4.3.1	Účetní výkazy.....	40
4.4	Uživatelé finanční analýzy.....	41
5	Metody finanční analýzy	43
5.1	Elementární metody finanční analýzy	44
5.1.1	Analýza absolutních ukazatelů.....	45
5.1.1.1	Horizontální analýza	45
5.1.1.2	Vertikální analýza	46
5.1.2	Analýza poměrových ukazatelů	47
5.1.2.1	Ukazatele rentability (výnosnosti)	48
5.1.2.1.1	Rentabilita vloženého kapitálu (ROI)	48
5.1.2.1.2	Rentabilita celkových vložených aktiv (ROA)	49
5.1.2.1.3	Rentabilita vlastního kapitálu (ROE).....	50
5.1.2.1.4	Rentabilita tržeb (ROS).....	50
5.1.2.2	Ukazatele aktivity.....	51
5.1.2.2.1	Obrat celkových aktiv	51
5.1.2.2.2	Relativní vázanost stálých aktiv	52
5.1.2.2.3	Doba obratu zásob.....	52
5.1.2.2.4	Doba obratu pohledávek	53
5.1.2.2.5	Doba obratu závazků.....	53
5.1.2.3	Ukazatele zadluženosti a finanční struktury	54
5.1.2.3.1	Celková zadluženost.....	54
5.1.2.3.2	Zadluženost vlastního kapitálu.....	54
5.1.2.3.3	Úrokové krytí	55
5.1.2.4	Ukazatele likvidity	55

5.1.2.4.1	Běžná likvidita	55
5.1.2.4.2	Pohotová likvidita	56
5.1.2.4.3	Okamžitá likvidita.....	57
5.2	Volba metod finanční analýzy	57
IV	Vlastní práce – Ekonomické souvislosti EDR.....	58
1	Dopady ekologické daňové reformy na ekonomické subjekty	58
1.1	Charakteristika vybraných subjektů.....	58
1.1.1	Charakteristika společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.	59
1.1.1.1	Předmět podnikání	59
1.1.1.2	Obchodní partneři.....	59
1.1.1.3	Disponibilní zdroje.....	59
1.1.1.4	Zaměstnanci	61
1.1.1.5	Ekonomická charakteristika	61
1.1.2	Charakteristika společnosti Expol Trade, s. r. o.....	62
1.1.3	Charakteristika společnosti Helior CZ, a. s.....	64
1.1.4	Charakteristika společnosti G 2 – trans, s. r. o.....	66
1.2	Finanční analýza	68
1.2.1	Horizontální analýza	69
1.2.1.1	Horizontální analýza zisku	69
1.2.1.2	Horizontální analýza tržeb za prodej zboží.....	70
1.2.1.3	Horizontální analýza – závěr.....	72
1.2.2	Analýza poměrových ukazatelů	72
1.2.2.1	Rentabilita celkových aktiv	72
1.2.2.2	Rentabilita vlastního kapitálu.....	74
1.2.2.3	Rentabilita – závěr.....	76
1.2.2.4	Obrat celkových aktiv	76
1.2.2.5	Celková zadluženost.....	77
1.2.2.6	Ukazatele likvidity	78
1.2.2.6.1	Běžná likvidita	78
1.2.2.6.2	Pohotová likvidita	79
1.2.2.6.3	Okamžitá likvidita.....	80
1.2.2.6.4	Likvidita – závěr	81

V	Závěr.....	82
VI	Seznam tabulek.....	86
VII	Seznam grafů.....	88
VIII	Seznam literatury.....	89
IX	Přílohy.....	92
1	Seznam příloh.....	92
2	Přílohy.....	93

I Úvod

Ekologická daňová reforma a jiné nástroje environmentální politiky mají primárně za úkol řešit problém znečišťování životního prostředí, který je způsoben nejvíce vlivem populačního růstu, prudkého hospodářského růstu, využívání technologií neúměrně zatěžujících životní prostředí a vlivem předimenzovaného spotřebního chování lidí.

Stále citelnější znečištění životního prostředí vyvolalo potřebu se těmito otázkami zabývat a vedlo ke vzniku environmentální politiky a ekonomiky. Později byla ve snaze zabránit dalšímu poškozování životního prostředí a hrozícímu nebezpečí světové ekologické krize nastoupena cesta trvale udržitelného rozvoje. Trvale udržitelný rozvoj představuje takové chování společnosti, aby i pro budoucí generace zůstala zachována možnost uspokojení osobních potřeb. Byla vytvořena řada nástrojů k dosažení trvale udržitelného rozvoje a jedním z nejvýznamnějších je právě ekologická daňová reforma (dále jen EDR).

Ekologická daňová reforma má dva hlavní cíle – ekologický a ekonomický. Ekologickým cílem je zlepšení stavu životního prostředí, ekonomický cíl obnáší především zvýšení ekonomické efektivity a zvýšení zaměstnanosti.

Ekologická daňová reforma představuje komplexní změnu daňového systému. Principem je daňové zatížení aktivit a komodit, které negativně působí na životní prostředí, a na druhé straně snižování zdanění práce tak, aby nedošlo ke zvýšení daňové zátěže.

Očekává se, že zavedením ekologických daní dojde k efektivnějšímu využívání zdrojů a ke snížení jejich spotřeby a zároveň bude podněcován vývoj nových, úspornějších technologií. Naopak snížení zdanění práce má přispět k povzbuzení zaměstnanosti.

Literární rešerše této práce je zaměřena na ekonomické souvislosti ekologické daňové reformy. V praktické části je pak na základě ekonomických výsledků vybraných společností, které jsou přímými dopady EDR ovlivněny, provedena jejich analýza, a to za roky 2004 až 2008. Jako stěžejní zástupce je hodnocen podnik TEMPO Klatovy, kde měla autorka možnost seznámit se velmi podrobně s jeho ekonomikou, ve vztahu k ostatním vybraným podnikům, které byly vybrány na základě podobnosti výše jejich obrátu, počtu zaměstnanců a totožného OKEČ. Jedná se o společnosti, které se zabývají obchodem s pevnými palivy. Těchto společností se zavedení ekologických daní týká bezprostředně

a zároveň lze dle jejich ekonomických výsledků analyzovat také chování konečných spotřebitelů.

V rámci analýzy je sledován vývoj hospodaření před a v prvním roce zavedení EDR. V současné době není k dispozici delší časový horizont pro hodnocení vlivu EDR. Přesnější závěry bude možné učinit až s odstupem času. Přesto je zajímavé pozorovat změnu už po prvním roce zavedení reformy.

II Cíl práce a metodika

1 Cíl práce

Cílem této práce je vytvořit přehled nástrojů politiky životního prostředí a poukázat na význam zavádění ekologických daní a ekologické daňové reformy z ekonomického hlediska.

Dalším cílem práce je zhodnotit dosavadní vývoj a průběh ekologické daňové reformy.

Cílem vlastní části práce je pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy definovat ekonomické dopady zavedení ekologické daňové reformy na vybrané podniky zabývající se obchodováním s pevnými palivy za období 2004 až 2008.

2 Metodika

Práce je zpracována na základě prostudování odborné literatury, článků a příspěvků, příslušných legislativních norem a vládních dokumentů. Při zpracování práce byly využity metody rešerše literárních zdrojů, obsahová analýza dokumentů, sekundární analýza písemných materiálů a publikovaných názorů uvedených v závěrečném seznamu literatury. Část literární rešerše sloužila jako základ vlastní práce. Získané poznatky byly konzultovány s vedoucí diplomové práce. V práci jsou hodnoceny pouze dosavadní ekonomické dopady reformy.

Ve vlastní části práce byla jako metoda hodnocení dopadů ekologické daňové reformy na vybrané podniky použita finanční analýza. Finanční analýza byla zvolena, protože z vývoje ekonomických ukazatelů lze určit, zda a jakým způsobem ovlivňují opatření EDR hospodaření sledovaných podniků.

V rámci finanční analýzy byly v práci využity metody technické analýzy, a to pouze metody elementární. Potřebné údaje byly čerpány z účetních výkazů vybraných společností dostupných na portálu justice.cz, jedná se o analýzu externí.

Byla provedena analýza absolutních ukazatelů a analýza poměrových ukazatelů. Z absolutních ukazatelů byl hodnocen zisk a tržby za prodej zboží pomocí horizontální

analýzy. V rámci analýzy poměrových ukazatelů byla využita analýza ukazatelů rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity. Konkrétně byly hodnoceny ukazatele rentabilita celkových aktiv, rentabilita vlastního kapitálu, obrat celkových aktiv, celková zadluženost, běžná likvidita, pohotová likvidita a okamžitá likvidita.

Výběr metod finanční analýzy a použitých ukazatelů vycházel z teoretických poznatků uvedených v části literární rešerše této práce a z cílů finanční analýzy, kterými je zhodnotit vliv EDR na zvolené ekonomické subjekty. Dále bylo přihlédnuto k požadovanému rozsahu práce a dostupnosti informací.

III Literární rešerše

1 Úvod do environmentální politiky a ekonomiky státu

1.1 Environmentální politika

V odborné literatuře se vedle pojmu environmentální politika vyskytují také označení ekologická politika nebo politika životního prostředí. Tyto pojmy ve většině případů označují totéž. V následujícím textu jsou uvedeny různé přístupy jednotlivých autorů právě k této politice.

Dle Jančářové (2004) je politika obvykle reakcí politického systému na společenské problémy, které se ve společnosti vyskytují. Ekologická politika reaguje na problém zachování samotných předpokladů lidské existence. Je to soubor akcí reagujících na sociálně ekologické problémy.

Jinak lze environmentální politiku definovat jako soubor nejrůznějších opatření, jimiž se při řízení určitého celku (státu, regionu, podniku apod.) vědomě působí na chování lidí tak, aby svou činností nejen nepoškozovali životní prostředí, ale přispívali k jeho ozdravení. (Remtová, 2006)

Soubor opatření, která tvoří environmentální politiku i výsledek její realizace, je dán mnoha faktory. Mění se v průběhu času a v závislosti na místě. Mezi hlavní vlivy působící na vývoj environmentální politiky patří: úroveň rozvoje společnosti, rozvoj výroby a spotřeby, vědecko-technický rozvoj, populační růst a řada dalších faktorů. Nejúčinnější, i když málokdy zmiňovanou hybnou silou vývoje environmentální politiky je často až nějaká mimořádná situace, která jednoznačně prokazuje negativní působení určité činnosti na životní prostředí a na zdraví a život lidí. (Remtová, 2006)

Vznik environmentální politiky je spjat se znečišťováním životního prostředí a potřebou tomuto problému zabránit. Počátky environmentální politiky se začaly objevovat již koncem 19. století. Zprvu byla ochrana životního prostředí chápána velmi zúženě, jednotlivá opatření byla realizována samostatně, nesystémově. (Ritschelová, 2002)

V průběhu 20. století, kdy se stále více projevovaly negativní důsledky lidské činnosti na životní prostředí, vznikla environmentální politika. Přesněji se její vznik datuje na přelomu 50. a 60. let, kdy byla v reakci na konkrétní mimořádné události (např. atmosférická inverze v Londýně v roce 1952) vydávána příslušná legislativní opatření (zákon na ochranu ovzduší apod.). (Remtová, 2006)

Je patrné, že předmětem zájmu environmentální politiky je životní prostředí a otázky s ním spojené. Dále je v rámci environmentální politiky důležité stanovit cíle, koncepce, strategie, nástroje, orgány zajišťující koncepční, výkonnou a kontrolní činnost a případně „cílové skupiny“, na které se environmentální politika přednostně zaměřuje. (Remtová, 2006)

Nejobecnějším cílem environmentální politiky je v současné době dosažení trvale udržitelného rozvoje. Trvale udržitelný rozvoj představuje takové chování společnosti, aby i pro budoucí generace zůstala zachována možnost uspokojení osobních potřeb. Jde o cíl, který zahrnuje jak aspekty ochrany životního prostředí, tak aspekty ekonomické a dotýká se existence celé společnosti. (Kolektiv autorů 2005)

Realizace strategie udržitelného rozvoje je velmi složitým úkolem, protože je nutné docílit správné formy synergie mezi environmentálními, ekologickými a sociálními faktory, což vyžaduje spolupráci celého společenského systému. (Remtová, 2006)

1.2 Environmentální ekonomie

Environmentální ekonomie je disciplína, která se začala vyvíjet od 50. a 60. let 20. století. V tomto období se projevuje snaha o hodnocení nákladů a přínosů environmentální politiky, snaha o porovnávání jednotlivých druhů nástrojů k ochraně životního prostředí, především administrativních a ekonomických. Pokrok byl dosažen zejména v metodice hodnocení dopadů na životní prostředí. Později se začaly objevovat souvislosti mezi ekonomickým růstem a čerpáním přírodních zdrojů. (Ritschelová, 2002)

Ekonomie se stala hlavním teoretickým základem ochrany životního prostředí vzhledem k charakteru vyčerpatelných přírodních zdrojů, které začaly být vzácnými statky i vzhledem k majetkovému vztahu lidstva k přírodním zdrojům. Základy environmentální ekonomie jsou především nedokonalá konkurence, specifická selhání trhu, teorie veřejných

statků, externality a jejich internalizace. (Ritschelová, 2002) Všechny tyto ekonomické jevy souvisí s vlivy na životní prostředí.

Environmentální ekonomie se zabývá vztahem mezi ekonomickou činností člověka a životním prostředím z ekonomického hlediska, soustřeďuje se mimo jiné na oceňování přírodních statků, měření externalit, hodnocení nástrojů environmentální politiky. (Johanisová, 2008)

Pojem environmentální ekonomie není totožný s pojmem ekologická ekonomie. Environmentální ekonomie vychází ze stejných principů jako klasická ekonomie – je antropocentrická, hodnotu má to, co zvyšuje blahobyt, lidé jsou producenti a konzumenti, rozhodování je nejlépe nechat na trzích. Ekologická ekonomie pohlíží na svět z jiného úhlu. Projevuje úctu k přírodním hodnotám, odpovědnost, správcovství, lidé jsou zároveň i občané, trh není vždy nejlepším prostředkem pro rozhodování. (Johanisová, 2008)

1.3 Nástroje environmentální politiky

K realizaci environmentální politiky využívají vlády států i mezinárodní organizace poznatků environmentální ekonomie. Stát nebo jiné společenské uskupení může regulovat působení trhu (ekonomické činnosti) na životní prostředí pomocí řady nástrojů.

V odborné literatuře se uvádí různá členění nástrojů politiky životního prostředí. Vzhledem k rozsahu práce jsou dále zmíněny dva pohledy.

Podle prvního přístupu patří mezi nástroje politiky životního prostředí zejména: morálka, právo, ekonomické nástroje, formy organizace, plánování, prognózování, koncepční činnost, výchova, vzdělávání, osvěta, věda a informace. Tyto nástroje vyjadřují formy působení na chování lidí. (Jančářová, 2004)

Druhý pohled člení nástroje politiky životního prostředí do pěti skupin:

- normativní nástroje,
- ekonomické nástroje,
- soukromé přístupy,
- dobrovolné dohody s garancí státu,

- nástrojový mix. (Štěpánek, 1999)

Blíže budou charakterizovány nástroje podle druhého z uvedených členění, které se vztahují k předmětu této práce.

1.3.1 Normativní nástroje

Normativní nástroje politiky životního prostředí mají charakter administrativního řízení na principu příkazů a jejich kontroly. Bývají označovány také jako administrativní nástroje, jedná se o přímou regulaci. Jsou založeny na donucovací pravomoci orgánů státní správy. Patří mezi ně nařízení (zákazy a příkazy), limity, standardy, normy a předepsané administrativní postupy a omezení. (Štěpánek, 1999)

Normativní nástroje jsou využívány v první fázi regulace dopadů hospodářské činnosti na životní prostředí. Vytvořily základ environmentální regulace tržní ekonomiky, je na nich založena politika životního prostředí vyspělých států. (Štěpánek, 1999)

Přestože jsou normativní nástroje environmentálně účinné, mají také řadu nedostatků. Jako hlavní nedostatky lze jmenovat administrativní náročnost a nákladnost spojenou s nebezpečím korupce. Vzhledem k vysoké nákladnosti je přímá regulace relativně málo efektivní, protože žádoucí ekologické cíle nejsou dosahovány s minimálními celkovými společenskými náklady (Štěpánek, 1999). Myšlenka minimalizace nákladů na dosažení ekologického cíle je z ekonomického hlediska velmi důležitá, principem je nalezení nákladově efektivního způsobu dosažení stanovených ekologických cílů. (Šauer, 1996)

Plošná aplikace normativních nástrojů nezohledňuje skutečnost, že každý znečišťovatel má jiné náklady na redukci znečišťování a má často za následek negativní ekonomické dopady na mnoho subjektů. Jedná se o donucovací systém, který nemotivuje znečišťovatele k ochraně životního prostředí, naopak vyvolává odmítavé postoje. (Štěpánek, 1999)

1.3.2 Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje ovlivňují chování subjektů, které poškozují životní prostředí, nepřímou. Na rozdíl od normativních nástrojů nepůsobí na základě přímého mocenského přinucení, ale prostřednictvím ekonomické kalkulace. Podstatou je nahrazení, popř. doplnění chybějících nebo nedostatečných hodnotových signálů, které poskytuje standardní tržní mechanismus. (Štěpánek, 1999)

Ekonomické nástroje lze účinně aplikovat v co nejméně deformovaném tržním prostředí, za předpokladu jasně vymezených vlastnických práv, existence finanční motivace znečišťovatelů, při možnosti subjektů nezávisle se rozhodovat podle tržních podnětů a vlastní úvahy a nepřímém působení státní autority. (Štěpánek, 1999)

Ekonomické nástroje zabezpečují internalizaci externalit do nákladové kalkulace původců znečišťování mnohem efektivněji než nástroje normativní. Je to možné proto, že minimalizují nároky a náklady na státní administrativu, motivují subjekty k ekonomicky optimálnímu snižování znečištění a minimalizují celkové společenské náklady nutné na dosažení stanovených environmentálních cílů. Nepůsobí plošně, ale přihlížejí k různým nákladům jednotlivých subjektů na zamezení znečištění. (Štěpánek, 1999) Obecně je uznáno, že ekonomické nástroje zajišťují flexibilitu, účinnost a nákladovou efektivnost politiky životního prostředí. (Kolektiv autorů, 2005)

Komise OECD pro ekonomiku a životní prostředí klasifikuje ekonomické nástroje politiky životního prostředí do několika skupin. Hlavní skupiny tvoří poplatky – za znečišťování životního prostředí, za využívání přírodních zdrojů, uživatelské poplatky, dále daně, daňové úlevy, sankční platby, finanční podpory, depozitně refundační systémy, obchodovatelná emisní povolení, environmentální pojištění. (Ritschelová, 2002)

Problematika ochrany životního prostředí je otázkou celosvětovou a vyžaduje mezinárodní spolupráci. Z toho vyplývá další požadavek na nástroje ochrany životního prostředí, kterým je vytvoření stimulu pro spolupráci. Tuto funkci mají environmentální daně a obchodovatelná povolení. Umožňují transfer prostředků (fondů, technické pomoci, technologií) do zemí, které by mohly mít tendenci odmítat spolupráci v ochraně životního prostředí. (Šauer, 1996)

Spojení principu minimalizace nákladů a nezbytnosti transferu prostředků dokládá skutečnost, že využití tržně orientovaných nástrojů je atraktivní a účinné i na mezinárodní úrovni řešení problematiky životního prostředí. (Šauer, 1996)

1.3.3 Soukromé přístupy

Soukromé přístupy řešení environmentálních problémů nevyžadují přímou aktivitu vlády. Soukromé vyjednávání a soudní jednání je nejjednodušším prostředkem k obnovení

narušené efektivity, ale je proveditelné, jen pokud je počet účastníků malý a subjekty lze snadno identifikovat. (Štěpánek, 1999)

Soukromé přístupy vycházejí z tzv. Coaseova teorému, který říká, že externality nevedou k chybné alokaci zdrojů, pokud neexistují transakční náklady a vlastnická práva jsou dobře definovaná a vynutitelná. (Holman, 2002)

V praxi na tento přístup nelze spoléhat. I když jsou splněny předpoklady dohody, která je efektivní a šetří náklady všem zúčastněným stranám, není jisté, že k dohodě skutečně dojde. (Štěpánek, 1999)

1.3.4 Dobrovolné dohody s garancí státu

V poslední době se úspěšně rozvíjí dobrovolné dohody založené na dobrovolném rozhodnutí potenciálního nebo skutečného znečišťovatele zavázat se k minimalizaci narušování životního prostředí. Mezi dobrovolné dohody patří ekologické označování výrobků, systémy environmentálně orientovaného podnikového řízení (EMAS – Eco-management and Audit Scheme, EMS – Environmentální manažerský systém) a dobrovolné dohody mezi státem a průmyslovými podniky.

Dobrovolné dohody je možné uplatnit v ekologicky uvědomělé a dobře informované společnosti. Dohody musí být oboustranně výhodné. (Štěpánek, 1999)

1.3.5 Nástrojový mix

Nástrojový mix představuje kombinaci všech skupin nástrojů politiky životního prostředí. Každá skupina nástrojů má určité nedostatky a limitace. Pokud jsou vhodně zapojeny do nástrojového mixu systémového charakteru, je jejich implementace účinná. Následně je důležité posuzovat optimální skladbu nástrojového mixu, k čemuž slouží ucelený systém kritérií. Jako příklad hodnocených kritérií lze uvést environmentální účinnost, ekonomickou efektivnost, stimulativnost, flexibilitu, jednoduchý způsob aplikace, náklady na zavedení a správu, ekonomické dopady na hospodářský růst, zaměstnanost, konkurenční schopnost, exportní výkonnost, míru inflace a další. (Štěpánek, 1999)

1.3.6 Vybrané ekonomické nástroje environmentální politiky životního

1.3.6.1 Poplatky

Poplatky jsou povinné, zákonem stanovené platby za znečišťování životního prostředí, případně za využívání některých přírodních zdrojů. (Moldan, 1997) Patří do skupiny nástrojů negativní stimulace, která postihuje znečišťovatele životního prostředí. Výnos poplatků ale umožňuje pozitivní stimulaci znečišťovatelů. (Kolektiv autorů, 1993)

Poplatky u nás byly využívány k ochraně životního prostředí již od šedesátých let 20. století. Systém poplatků se dále rozvíjel i po roce 1990, poplatky byly a jsou u nás nejvýznamnějším ekonomickým nástrojem ochrany životního prostředí. (Moldan, 1997)

Existence poplatků umožňuje ekonomický postih znečišťovatelů a dává jim možnost volby pro ně efektivnější varianty. Podmínkou účinné motivace ke snižování znečištění je nastavení správné výše poplatků. Poplatky musí být na stejné nebo vyšší úrovni než náklady na realizaci žádoucího opatření. (Kolektiv autorů, 1993).

Poplatky představují nejjednodušší formu promítnutí negativních dopadů (externalit) do nákladů podniků. Zároveň zajišťují uplatnění principu „znečišťovatel platí“ (Kolektiv autorů, 1993)

1.3.6.2 Daně

S myšlenkou využití daní v ochraně životního prostředí přišel ve dvacátých letech 20. století anglický ekonom A. C. Pigou. K praktickému využití dochází až od osmdesátých let, kdy vyspělé státy začaly řešit problém, jak zamezit pokračujícímu znečišťování a čerpání neobnovitelných zdrojů. (Štěpánek, 1999)

Využití daní při řešení problému znečištění má řadu výhod. Jejich výše se stanoví podle toho, jakého výsledku má být dosaženo. Daně v podstatě tvoří cenu práva znečišťovat. Fungují jako trh, který přesouvá zboží ke kupujícím, kteří si jej více cení. Ekologické daně přesouvají znečištění k producentům, kteří mají velké náklady na jeho snížení a je pro ně výhodnější zaplatit daň. Producenti, kteří jsou schopni odstranit znečištění s nižšími náklady, než je výše daně, raději sníží znečištění. Podnikatelské subjekty se při zdanění externalit chovají tržně, protože se snaží minimalizovat své náklady. (Mankiw, 2000)

Zavedení ekologických daní motivuje podniky k co největšímu snižování negativních externalit (jedná se o vedlejší nezamýšlený a negativní efekt určité činnosti, který vzniká, pokud podnik nenese plně všechny náklady své činnosti a část těchto nákladů přenáší na jiné subjekty, aniž by způsobenou škodu kompenzoval). (Mezřický, 2005) To přispívá k vyvíjení a zavádění nových technologií a inovací.

Možnosti ochrany životního prostředí poskytují částečně i jiné daňové tituly. Jako příklad lze uvést daň z přidané hodnoty – zařazení výrobků do snížené sazby, spotřební daně – postihují spotřebu vybraného okruhu výrobků spotřebního charakteru, daň z příjmů – osvobození od daně, daň z nemovitostí, daň silniční. (Jančářová, 2004) Jedná se o nefiskální funkci daní. Daně působí jako nástroj, který ovlivňuje lidské chování, plní stimulační funkci. (Kolektiv autorů, 2005)

1.3.6.3 Ekologická daňová reforma

Současný průmysl je velmi energeticky náročný, spotřebovává velké množství surovin. Energetické zdroje a mnoho surovin patří mezi neobnovitelné zdroje, a proto je zapotřebí zvýšit stupeň využívání zdrojů. Jako možné řešení se nabízí zatížení daných nadměrně využívaných a prostředí zatěžujících komodit ekologicky motivovanými daněmi. (Štěpánek, 1999)

Účelem ekologické daňové reformy není pouze zavedení nových daní – tím by došlo ke zvýšení daňové zátěže. Principem je současné snižování jiných daní tak, aby výsledné saldo daňového zatížení bylo nulové. Ekologická daňová reforma je komplexní změna daňového systému.

Očekává se, že ekologické daně povedou k růstu cen vybraných komodit a následně ke snížení jejich spotřeby, resp. ke zvýšení stupně efektivnosti jejich využívání. Výnos těchto daní může být využit na daňové úlevy konstituované v jiných daňových titulech, případně na snížení sazeb jiných daní. (Štěpánek, 1999)

1.3.6.4 Obchodovatelná emisní povolení

Systém obchodovatelných emisních povolení vznikl v sedmdesátých letech 20. století v USA. (Tietenberg, 2004) Zde se zatím nejvíce uplatňuje.

Obchodovatelná povolení se řadí mezi tzv. tržně orientované ekonomické nástroje. Na rozdíl od daní a poplatků se vyznačují horizontálními tržními vztahy mezi jednotlivými znečišťovateli, s cílem minimalizovat výdaje nutné k dosažení stanovené a státem vyžadované kvality životního prostředí v dané oblasti. Výhodou je, že vytvářejí předpoklady pro působení tržních sil a přitom nevyžadují trvalé zasahování státu. (Moldan, 1997)

System obchodovatelných emisních povolení může mít řadu forem, princip je však vždy stejný. Pro určitou oblast je stanoven přípustný rozsah znečištění. Znečištění je rozděleno formou povolení mezi znečišťovatele, kteří v oblasti působí. Subjekty mohou dále s povoleními obchodovat. Rozhodují se, které náklady vynaloží na snížení znečišťování. Pokud nenaplní objem emisí, který jim byl přidělen, prodají svůj nadbytek na trhu jiným znečišťovatelům, pro které je výhodnější překročit přidělený limit a pokrýt ho nákupem dalších povolenek. Každý subjekt volí pro něj ekonomicky optimální variantu své ekologické strategie na základě kalkulace nákladů na snížení znečištění a ceny emisních povolení. (Moldan, 1997)

System obchodovatelných emisních povolení zaručuje, že se stanovená úroveň emisí nezvyšuje, náklady v porovnání s administrativním systémem regulace klesají. Celkový rozsah znečištění může být postupně snižován. (Štěpánek, 1999)

Nevýhodou systému je, že nevytváří žádné centrální finanční zdroje. Znečišťovatelé obchodují povolení mezi sebou, prvotní přidělení povolení je zdarma nebo za určitou cenu, ale to nezajišťuje trvalý příjem jako např. poplatky. (Branžovský, 1995)

1.3.6.5 Environmentální pojištění

Environmentální pojištění se začíná objevovat ve vyspělých státech koncem osmdesátých let 20. století. Podnětem pro vznik potřeby environmentálního pojištění je růst rizika, které může vzniknout při hospodářské činnosti, a zároveň zvyšující se „ekologické vědomí“ – pozitivní vztah k ochraně životního prostředí. (Štěpánek, 1999)

Většina vyspělých průmyslových zemí přijala na začátku devadesátých let novou právní úpravu odpovědnosti za škody ze znečištěného životního prostředí. Charakteristickým znakem je princip absolutní odpovědnosti znečišťovatele. To znamená, že původce znečištění je odpovědný i v případě, kdy se pohybuje v rámci platných zákonů na ochranu

životního prostředí, a při tom způsobuje za určitých podmínek ekologické škody. (Štěpánek, 1999)

V Evropské unii je zavedena odpovědnost za škody ze znečištěného životního prostředí, resp. pojištění zákonné odpovědnosti za škody ze znečištěného životního prostředí. (Štěpánek, 1999)

2 Ekologická daňová reforma

Ekologická daňová reforma je jedním z možných přístupů, jimiž lze dosáhnout zvýšení kvality životního prostředí, snížení energetické náročnosti ekonomiky, snížení dopadů poškození životního prostředí na lidské zdraví a oživení trhu práce. (Kolektiv autorů, 2005)

EDR je komplexní ekonomický nástroj pro řešení dané problematiky, zahrnuje více opatření současně. Mnohými odborníky je považována za nejlepší a nejúčinnější ekonomický nástroj ochrany životního prostředí, a to díky své slučitelnosti s tržními principy.

Ekologická daňová reforma představuje přesun ze zdanění lidské práce směrem ke zdanění výrobků a služeb, jejichž výroba nebo spotřeba zatěžuje životní prostředí a lidské zdraví. Prostředkem k tomuto přesunu je zavedení nových tzv. ekologických daní zejména na fosilní paliva (uhlí, ropa, zemní plyn). (Zimmermannová, 2008)

Základním principem ekologické daňové reformy je výnosová neutralita. Ekologická daňová reforma tak nevede ke zvýšení celkové daňové zátěže. K zajištění tohoto požadavku mají být dodatečné výnosy ekologických daní využity na snížení jiných daní nebo pojistného. (Zimmermannová, 2008)

2.1 Historie vzniku a vývoje ekologické daňové reformy

První ucelené koncepce EDR se objevují koncem 80. let minulého století, kdy stále pokračující znečišťování životního prostředí a čerpání neobnovitelných přírodních zdrojů nutilo vyspělé státy zabývat se touto otázkou. Podstatou EDR je využití daňové soustavy jako nástroje politiky životního prostředí. (Moldan, 1997) Koncepce EDR vychází z jednoho ze základních principů ochrany životního prostředí – „znečišťovatel platí“.

K realizaci EDR docházelo ve většině zemí EU během 90. let. Na úrovni EU probíhala diskuse o společné uhlíkové dani, ale ani po několikaletém vyjednávání nedošlo ke shodě. Namísto toho byla v roce 2003 schválena pouze harmonizace nepřímého zdanění energií. Podoba ekologické daňové reformy se v jednotlivých státech liší, není upravena společným předpisem. (Kolektiv autorů, 2005)

2.1.1 Vývoj EDR v České republice

V České republice byla problematika EDR předmětem pozornosti vlády více než deset let před jejím zavedením, poprvé se o tomto tématu začalo mluvit již v roce 1996. První návrh byl připraven v roce 1999, tehdejší vláda jej však nestihla dopracovat a předat do parlamentu k projednání. Nová vláda se zavázala bez odkladu zahájit přípravu na fiskálně neutrální ekologické daňové reformě. Nově jmenovaní ministři financí a životního prostředí měli do poloviny roku 2004 předložit konkrétní koncepci a krátce poté mělo dojít k návrhu legislativy. Rozhodnutím Evropské unie o zavedení minimální sazby energetických daní závazných pro všechny členské státy bylo jasné stanoveno, že Česká republika bude muset přistoupit k zavedení těchto daní po svém vstupu do Unie a jednání o EDR nabrala větší intenzity. (Kotecký, 2003)

Na tvorbě koncepce ekologické daňové reformy v ČR se podílelo Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo financí ve spolupráci s dalšími ministerstvy, jako například Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zahraničních věcí. Přizváni byli také zástupci Svazu průmyslu a dopravy, Českomoravské konfederace odborových svazů a Zeleného kruhu. (Zimmermannová, 2008)

První Koncepce ekologické daňové reformy, která byla po předchozích neúspěšných návrzích přijata k dalšímu projednávání, byla dokončena Ministerstvem životního prostředí v roce 2005. Ministerstvo financí však odmítlo některé požadavky akceptovat a tato koncepce nebyla realizována. Byla přepracována a koncem roku 2006 rozeslána do připomínkového řízení a následně předložena vládě jako dokument s názvem „Principy a harmonogram ekologické daňové reformy“. V květnu 2007 vláda projednala návrhy zákonů souvisejících s I. etapou EDR, tyto zákony byly později schváleny a přijaty.

K zákonům bylo navíc přijato usnesení vlády, které mj. zajišťuje výnosovou neutralitu ekologické daňové reformy. (Kuták, 2008)

2.2 Související legislativa s EDR jak na území ČR, tak EU

2.2.1 Legislativa v EU

Daně na energii byly v EU plošně zavedeny v roce 2003, kdy byla přijata směrnice 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny. Tato směrnice ukládá členským státům povinnost zavést minimální úroveň zdanění pohonných hmot, paliv a elektřiny. Zároveň připouští řadu výjimek a možností osvobození a umožňuje státům nezvýšit celkovou daňovou zátěž uplatněním zásady daňové neutrality, která je podstatou ekologické daňové reformy.

Dále byla vydána směrnice 2004/74/ES, na základě které mohla Česká republika uplatňovat úplné nebo částečné osvobození od daně nebo snížené úrovně zdanění u elektřiny, pevných paliv a zemního plynu do 1. ledna 2008. (Beneš, 2006) Této úlevy vláda České republiky využila.

Pilíři ekologické daňové reformy jsou i další směrnice EU - například směrnice 2001/77/ES o podpoře obnovitelných zdrojů energie, 2003/87/ES propojovací směrnice o obchodování s emisemi a 2003/30/ES o podpoře biopaliv.

2.2.2 Legislativa v ČR

Zákony České republiky vychází z právního rámce EU, v případě ekologických daní je podkladem již zmíněná směrnice 2003/96/ES.

V České republice je provedení EDR legislativně zakotveno v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2008.

Tento zákon je velice rozsáhlý, novelizuje se jím bezmála padesát dalších zákonů. Nově byly zavedeny a zákonem o stabilizaci veřejných rozpočtů vymezeny tzv. ekologické daně, konkrétně daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.

2.3 Zavedení EDR v České republice

Důvodů pro zavedení EDR v ČR bylo hned několik. Kromě požadavku EU a plnění ekologických cílů vedla k přijetí EDR vysoká energetická náročnost českého průmyslu a snaha o efektivnější využívání energetických a přírodních zdrojů a zefektivnění celé ekonomické struktury. (Kolektiv autorů, 2005)

K zavedení EDR v ČR došlo 1. ledna 2008, kdy vstoupil v platnost zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Důležitým dokumentem pro realizaci EDR jsou „Principy a harmonogram ekologické daňové reformy“. Vymezuje hlavní cíl EDR, obsahuje principy zavedení EDR v České republice a popisuje průběh jednotlivých etap EDR. Součástí dokumentu je také Důvodová zpráva a Harmonogram prací na realizaci ekologické daňové reformy.

Zavedení EDR je dlouhodobý proces, v České republice je naplánován na roky 2008 až 2017 a je rozčleněn do tří etap. Toto rozhodnutí bylo učiněno s cílem poskytnout dotčeným subjektům dostatečný čas na přizpůsobení se. Postupné zavádění EDR je výhodné i z toho důvodu, že kroky učiněné v dalších etapách mohou reagovat na vyhodnocované výsledky předchozích etap.

2.3.1 Cíl ekologické daňové reformy

Hlavním cílem EDR je podle Principů a harmonogramu ekologické daňové reformy „stimulovat ekonomické subjekty k takovému chování, které povede ke snížení poškození životního prostředí a jeho dopadu na zdraví obyvatelstva.“ (MŽP, 2008)

Vedle tohoto hlavního a obecného cíle jsou stanoveny dílčí, konkrétnější cíle a požadavky jednotlivých etap EDR.

EDR má pomoci k naplnění cílů udržitelného rozvoje, které jsou vymezeny v dalších dokumentech na podporu environmentálního rozvoje.

2.3.2 Principy EDR v České republice

Stěžejním principem EDR je dosažení výnosové neutrality ve všech etapách reformy, která tak nepovede ke zvýšení celkové daňové zátěže. K naplnění tohoto principu jsou dodatečně výnosy zvýšeného zdanění příslušných komodit použity na snížení jiných daní. Výnosy

budou použity tak, aby umožnily snížení nákladů práce, a tím došlo k povzbuzení zaměstnanosti.

Dalším principem je účinnost reformy z hlediska naplňování jejích cílů. Nedílnou součástí procesu reformy je průběžné hodnocení.

EDR bere v úvahu vyvolané transakční náklady, zejména zohledňuje požadavek na minimální administrativní náklady zdanění.

Při dodržení principu výnosové neutrality se v průběhu realizace EDR připouští zavedení kompenzačních opatření s cílem zmírnit negativní dopad na nízkopříjmové skupiny domácností.

EDR je připravena se zřetelem na mezinárodní souvislosti a takovým způsobem, aby nebyla příčinou snížení konkurenceschopnosti národní ekonomiky.

V rámci EDR bude přihlíženo k důležitému aspektu, kterým je národní bezpečnost s ohledem na riziko dovozní závislosti u energetických surovin. (MŽP, 2008)

2.3.3 První etapa realizace EDR

První etapa EDR se začala realizovat 1. ledna 2008 a představovala úplné přenesení směrnice 2003/96/ES o zdanění energií a elektřiny do české legislativy i praxe. To znamená, že došlo ke zdanění pevných paliv, zemního plynu a elektřiny. Sazby byly stanoveny na minimální možné úrovni, kterou povoluje EU. Důvodem byla snaha, aby výrazný výkyv cen energií způsobený zavedením daně neměl negativní důsledky na ekonomické subjekty a aby nebyla ohrožena stabilita ekonomiky. (Charvát, 2010)

Aby byla dodržena výnosová neutralita této etapy, došlo zároveň ke snížení daňového zatížení práce snížením sazeb daní z příjmů.

Pro daň z příjmů právnických osob bylo významnou změnou snížení sazby daně z 24 % na 21 % pro rok 2008. Je zajímavé, že v roce 1999 byla tato daň ve výši 35 % a postupně se snižovala. Od roku 2009 se sazba daně dále snížila na 20 % a od roku 2010 na 19 %.

Tab. č. 1: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Rok	Sazba daně
1999	35 %
2004	28 %
2005	28 %
2006–2007	24 %
2008	21 %
2009	20 %
2010	19 %

Zdroj: <http://www.ucetnisvet.cz/ucetnisvet/meze-se-vam-hodit/uzitecne-tabulky/dan-z-prijmu-po>

U daně z příjmů fyzických osob byla zavedena jednotná sazba daně ve výši 15 % na všechny druhy příjmů fyzických osob. Pro rok 2009 byla stanovena sazba daně na 12,5 %. Novelou byla zrušena 4 daňová pásma a 4 progresivní sazby daně (12, 19, 25, 32 %). (Kout, Líbal, 2008) K plánovanému snížení sazby daně z příjmů fyzických osob však nedošlo, pro rok 2009 i 2010 zůstala nadále zachována sazba ve výši 15 %.

Největší změna zasáhla počínaje rokem 2008 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky. Nově se používá jiná metodika pro výpočet dílčího základu daně. Hrubý příjem zaměstnanců se již nesnižuje o pojistné, které jim sráží z příjmů zaměstnavatel (12,5 % z vyměřovacího základu pro rok 2008), ale naopak se zvyšuje o pojistné, které odvádí zaměstnavatel (35 % z vyměřovacího základu pro rok 2008). Tento dílčí základ daně se označuje jako superhrubá mzda a je podstatně vyšší než dříve. (Kout, Líbal, 2008)

Zvýšení daně u nižších příjmových skupin je kompenzováno zvýšenými slevami na dani na poplatníka, například základní sleva na poplatníka pro rok 2007 byla 7 200 Kč, pro rok 2008 je 24 840 Kč. (Kout, Líbal, 2008)

Dalším krokem pro zachování výnosové neutrality první etapy EDR je plánované snížení povinných plateb pojistného na sociální zabezpečení hrazených zaměstnavatelem, čímž dojde ke snížení nákladů práce a bude povzbuzena zaměstnanost. Toto snížení vychází z vyhodnocení výnosu z nově zavedených daní a bylo provedeno od 1. ledna 2009. (Kuták, 2008)

Výnos nových daní byl po prvním roce nižší, než se očekávalo. Místo předpokládaných více než 4 miliard korun se vybralo pouze zhruba 2,5 miliardy. Výnosová neutralita první

etapy daňové reformy však byla zachována. Od 1. ledna 2009 došlo ke snížení sazby příspěvku na sociální pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem. Zaměstnanci přispívají 11 % oproti 12,5 % za rok 2008, zaměstnavatelům se snížil příspěvek z 35 % na 34 %. Celkově tedy došlo ke snížení příspěvků o 2,5 %. (Charvát, 2010)

V souvislosti se zavedením ekologické daňové reformy nastaly změny v mnoha dalších zákonech týkajících se daňové a jiné související problematiky. Podstatná změna nastala v zákoně o dani z přidané hodnoty, kde se zvýšila snížená sazba daně z 5 % na 9 %. Platné sazby daně z přidané hodnoty od roku 2008 jsou základní ve výši 19 % a snížená 9 %. Dále byl novelizován například zákon o dani z nemovitostí, o dani dědické, darovací, z převodu nemovitostí, zákon o účetnictví a další.

2.3.4 Druhá etapa realizace EDR

Podle Harmonogramu ekologické daňové reformy měla být druhá etapa připravena do konce roku 2008. Její realizace je pak plánována na období let 2010 až 2013. Příprava této etapy měla být podložena odbornou diskusí a vědeckými a odbornými pracemi, které se týkají kvantifikace dopadů zdanění a kvantifikace externích nákladů předmětu zdanění. (MŽP, 2008)

2.3.4.1 Předpoklady při zavádění EDR

Při zavádění EDR se předpokládalo, že v druhé etapě dojde ke změnám u daní, které byly zavedeny v první etapě, a to na základě revize systémů poplatků a dalších nástrojů regulace v oblasti životního prostředí. Předmět a rozsah zdanění mohl být z tohoto titulu rozšířen. Zároveň se očekávalo, že dojde k přeměně některých dosavadních nástrojů na ekologické daně. Sazby daní mohly být diferencovány, aby lépe postihovaly skutečné znečištění. Pozornost se měla zaměřit zvláště na oblasti dopravy. I nadále bude dbáno na spravovatelnost daní orgány, které je vybírají, a především na zachování výnosové neutrality. Nově získané příjmy budou využity na snížení daňové zátěže práce. (MŽP, 2008)

Konkrétně se mělo jednat v druhé etapě EDR o vytvoření emisní daně z CO₂, která vznikne transformací poplatku za znečištění ovzduší. Cílem této daně je stimulovat k modernizaci technologií výroby energií a snižování znečištění. (Zimmermannová, 2008)

Indikativní cíl výnosu z ekologické daňové reformy po roce 2010 je 0,5 až 1 % HDP, což představuje zhruba 17–35 miliard korun (vypočteno z HDP v běžných cenách za rok 2007).(Charvát, 2010)

2.3.4.2 Konkrétní podoba druhé etapy EDR

Druhá etapa EDR je zaměřena především na oblast ochrany ovzduší, která činí v současné době v ČR největší problémy a používané nástroje jsou málo účinné a nepříliš efektivní. Proto je úkolem, vyplývajícím i z Národního programu snižování emisí České republiky, zavádět nástroje podněcující k dalšímu snižování emisí znečišťujících látek. (Kalousek, 2009)

V rámci druhé etapy EDR se připravuje kompletní novela zákona o ochraně ovzduší. Počítá se s transformací poplatků za znečišťování ovzduší, stávající administrativní nástroje je potřeba vhodně propojit a rozšířit a připravit vhodné ekonomické nástroje, které budou stimulovat provozovatele k ekologickému chování (Kuták, 2008). Plánované zavedení daně z CO₂ se zatím realizovat nebude. Důvodem je připravovaná revize směrnice 2003/96/ES, o zdanění energetických produktů a elektřiny, která by měla více zohledňovat obchodování s emisními povolenkami na CO₂. (Kalousek, 2009)

Cílem uvažovaného použití motivačních nástrojů, kterými jsou úprava stávajících poplatků k ochraně ovzduší a motivační nástroje v oblasti daní a dotací, je podpořit investice do moderních nízkoemisních technologií. Druhá etapa EDR je zaměřena primárně na stacionární zdroje znečišťování ovzduší. Nástroje na podporu environmentálně šetrné dopravy připravilo ministerstvo životního prostředí samostatně. (Kalousek, 2009)

Při přípravě druhé etapy EDR bylo upuštěno od novelizace energetických daní. (Kalousek, 2009)

Sazby zdravotního pojištění, sociálního zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti zůstávají na počátku druhé etapy EDR stejné. Pro zaměstnance činí příspěvek celkem 11 %, pro zaměstnavatele 34 %. Nedochozí ani k původně plánovanému snížení sazeb nemocenského pojištění placeného zaměstnavatelem o 0,9 %. Snížení se posouvá na rok 2011. (Lukášová, 2010)

Daň z příjmů právnických osob se pro rok 2010 snížila o 1 % na úroveň 19 %. Daň z příjmů fyzických osob zůstala zachována na hranici 15 %.

Od 1. ledna 2010 došlo ke zvýšení obou sazeb daně z přidané hodnoty o 1 %. Nová základní daň tak dosahuje 20 %, snížená 10 %.

Dosud nejsou dostupné informace, jakým způsobem bude zajištěna výnosová neutralita druhé etapy EDR. Předpokládá se, že bude řešena v dalších jednáních v průběhu realizace druhé etapy.

2.3.5 Třetí etapa realizace EDR

Třetí etapa EDR bude připravena do konce roku 2012 a předpokládaným obdobím realizace je rozmezí let 2014 až 2017. Další prohloubení reformy a rozšíření na další surovinové zdroje, statky a služby a užití přírody bude učiněno na základě vyhodnocení působení a účinků předchozích dvou etap, které již v tomto období budou k dispozici. Na stejné období je naplánována také novelizace směrnice 2003/96/ES, která bude brána v úvahu. I v této etapě bude kladen důraz na dodržení výnosové neutrality a na spravovatelnost daní. (MŽP, 2008)

3 Ekonomické souvislosti EDR

Sledování a hodnocení ekonomických souvislostí a dopadů EDR je velmi důležitá otázka. EDR nemá pouze environmentální cíle, ale zahrnuje také cíle ekonomické. EDR je koncipována tak, aby ekonomické souvislosti působily pozitivně, nicméně se objevují i obavy z negativního vlivu.

Ekonomické souvislosti je možné pozorovat z makroekonomického a mikroekonomického hlediska.

3.1 Makroekonomické souvislosti EDR

Makroekonomické souvislosti EDR se týkají vlivu na celkovou efektivnost ekonomiky, její konkurenceschopnost, zaměstnanost, inflaci a další makroekonomické ukazatele.

Pro vztah ekonomického rozvoje a kvality životního prostředí je charakteristické, že při snaze o dosažení lepší kvality životního prostředí může docházet ke snížení úrovně tradičních makroekonomických cílů.

Sledování vývoje v nejvyspělejších státech však prokázalo, že makroekonomická politika jednostranně upřednostňující pouze produkci materiálních statků je z dlouhodobého hlediska nákladnější než politika usilující o optimalizaci vztahů mezi makroekonomickými cíli a kvalitou životního prostředí. (Viturka, 2005)

V souvislosti se zavedením EDR se diskutuje o problému snížení konkurenceschopnosti ekonomiky na světovém trhu. V realizátorských zemích jsou vyvíjeny tlaky na restrukturalizaci průmyslu směrem ke snížení spotřeby surovin a energií, což však přispívá k urychlení technologického pokroku v těchto zemích. Dalším argumentem je skutečnost, že ekologické standardy výrobků vytváří vyspělé státy, a tím vzniká nepříznivé prostředí pro import výrobků, které nesplňují příslušné standardy. Na většinu exportních oborů mají opatření na ochranu životního prostředí minimální dopad. Významněji zde působí jiné vlivy, a to především mzdové náklady, kvalita zboží a protekcionismus. (Viturka, 2005)

Další oblastí makroekonomických souvislostí EDR je zaměstnanost. Pozitivním efektem EDR by mělo být povzbuzení zaměstnanosti, prostřednictvím snižování nákladů práce, konkrétně sazby příspěvku na sociální pojištění. Zvýšení počtu ekonomicky aktivních lidí vede ke zvýšení příjmů a snížení výdajů státního rozpočtu. Tímto způsobem působí zavedení EDR na zefektivnění a modernizaci systému veřejných financí. Zároveň však může dojít v důsledku tlaku na ekologičtější výrobu, a tím ke zvýšení nákladů k bankrotům některých podniků s dopadem na zaměstnanost. Naopak nové pracovní příležitosti vznikají v organizacích, které se zaměřují na vývoj a výrobu nových technologií a na produkci ekologických výrobků a služeb.

Zavedení EDR se promítá do zvyšování míry inflace. Vlivem ekologických daní dochází ke zvýšení cen základních výrobních faktorů (zejména energií) a toto zvýšení následně vyvolá inflační tlaky. Zvyšování nákladů se přenáší do zvyšování cen finálních výrobků. (Viturka, 2005)

3.1.1 Nedostatky EDR z makroekonomického hlediska

Jako každé opatření i ekologická daňová reforma má své slabé stránky, tím spíše, že se jedná o opatření poměrně zásadní. Hlavní nedostatky reformy lze hodnotit z hlediska fiskální politiky, ekonomické politiky, mezinárodní spolupráce a obecné politiky.

Z hlediska fiskální politiky vznikají obavy, že ekologické daně nejsou schopny zajistit dostatečné příjmy do veřejných rozpočtů, neboť svým působením snižují základ, ze kterého jsou vyměřovány. Navrhovaným způsobem řešení je kombinace ekologických a tradičních daní.

Z ekonomického pohledu je patrné, že zavedení ekologických daní vyvolá inflační tlaky. V oblasti mezinárodní koordinace je obávaným důsledkem realizace reformy negativní vliv na konkurenceschopnost na světových trzích.

Z hlediska obecné politiky je realizace reformy podmíněna celkovou shodou a podporou na politické scéně. Jinak by mohlo dojít k jejímu zpochybnování při volebních kampaních. Aby nedošlo k této situaci, je nezbytně nutné zabezpečit dostatečnou informovanost veřejnosti o smyslu a dopadech reformy. (Viturka, 2005)

Další nevýhodou EDR je nebezpečí narušení výnosové neutrality. K tomu může dojít ze třech důvodů, i když výsledek je vždy stejný: veřejné výdaje a daňové zatížení se zvýší. Prvním důvodem je, že zákonodárce může využít část dodatečných výnosů na sociální kompenzace nízkopříjmovým skupinám obyvatel s cílem zmírnit vyvolané negativní dopady. Za druhé, část daňových výnosů může být umístěna do speciálních fondů s cílem podpořit dílčí programy (oblasti) nebo zvýšit akceptovatelnost a prosaditelnost samého konceptu. Třetím důvodem může být snaha o snížení deficitu rozpočtu nebo vládního dluhu. (Kolektiv autorů, 2005)

3.2 Mikroekonomické souvislosti EDR

Mikroekonomické souvislosti EDR působí na subjekty v podnikatelské sféře v závislosti na sektoru a odvětví národního hospodářství, ve kterém daný podnik působí. Zásadním kritériem je energetická náročnost odvětví, která je výrazně vyšší v odvětvích primárního a sekundárního sektoru oproti sektoru terciárnímu.

Dalším faktorem, který ovlivňuje dopad EDR, je kapitálová nebo pracovní náročnost odvětví. Plánované snížení sociálních odvodů povede ke zvýhodnění odvětví s vyšší pracovní náročností, tedy služeb. (Beneš, 2006)

Vliv zavedení EDR působí na podnikatelské subjekty nerovnoměrně, neboť růst cen energií a kompenzace snížením sociálního pojistného nedopadá na všechny podniky stejně. Znevýhodněna jsou především odvětví náročná na energetické a surovinové vstupy. Snižování sazby daně z příjmů jako prostředek kompenzace zvýšení vstupů je z tohoto pohledu spravedlivější, týká se všech podnikatelských subjektů stejnou měrou.

Z hlediska mikroekonomického je možné sledovat u podniků po zavedení EDR změny v nákladových položkách. Náklady na energie a surovinové vstupy se zvyšují, náklady práce by se měly snižovat, ale zatím je toto snížení velmi malé. Od 1. ledna 2009 došlo ke snížení sazby příspěvku na sociální pojištění hrazeného zaměstnavatelem o 1 %, příspěvek je ve výši 34 %. Dále je možné sledovat úspory na dani z příjmu. Sazba daně se u právnických osob snižovala v roce 2008 z 24 % na 21 %, v roce 2009 na 20 % a v roce 2010 na 19 %. Firmám tak zůstává vyšší disponibilní zisk. U fyzických osob byla od roku 2008 zavedena jednotná sazba daně z příjmu ve výši 15 %.

Nástroje pro hodnocení mikroekonomických dopadů EDR jsou založeny na analýze ekonomických výsledků dotčených podniků, ke které slouží finanční analýza.

V rámci této práce budou ekonomické souvislosti řešeny na mikroekonomické úrovni, tedy na úrovni jejího dopadu na podnikatelské subjekty.

4 Finanční analýza jako nástroj měření vybraných ekonomických dopadů EDR

Finanční analýza představuje formalizovanou metodu používanou k hodnocení ekonomických výsledků podniku. Zaměřuje se do minulosti a současnosti, kdy zkoumá dosavadní vývoj podniku a slouží především k budoucímu rozhodování. (Rosochatecká, 2010)

Hlavním účelem finanční analýzy podniku je komplexně vyjádřit finanční situaci podniku, zobrazit vývoj hospodaření, nalézt příčiny daného stavu (zlepšení nebo zhoršení finanční

situace) a poskytnout podklady pro další rozhodování a řízení finančního hospodaření. (Rosochatecká, 2010)

Finanční analýza je vhodným nástrojem také pro vzájemné porovnání podniků a pro hodnocení ekonomických vlivů různých opatření na hospodaření podniku. Z tohoto důvodu byla finanční analýza vybrána jako nástroj hodnocení dopadů ekologické daňové reformy na podnikatelské subjekty.

4.1 Historie vzniku finanční analýzy

Finanční analýza je metoda velmi stará, její vznik lze datovat do období brzy po vzniku peněz. V té době se prováděly jednoduché úvahy o tom, jak s penězi hospodařit. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Finanční analýza v novodobém pojetí vznikla na konci 19. století v USA. Jednalo se stále pouze o zobrazování rozdílů v absolutních účetních ukazatelích, téměř výhradně byly uvažovány peníze. Postupně se metody finanční analýzy zdokonalovaly. Po první světové válce se začala finanční analýza používat k hodnocení schopnosti splácet úvěr zejména velkých firem. Velký pokrok nastal v průběhu velké hospodářské krize po roce 1929, kdy se finanční analýza a její nástroje začaly systematicky rozvíjet. Součástí analytických úvah se stala problematika likvidity, vyvrcholení krize vedlo k uvažování o přežití firmy. Dalšího rozvoje doznala finanční analýza po druhé světové válce, kdy začala být zohledňována také výkonnost firem. K výraznému posunu možností tohoto druhu řízení firem došlo díky rozvoji výpočetní techniky. (Mrkvička, Kolář, 2006)

V česky zemích se jako první zabýval problematikou finanční analýzy profesor Josef Pazourek. V roce 1906 vydal knihu *Bilance akciových společností*, která byla na tehdejší dobu poměrně moderní, i přestože ve Spojených státech bylo poznání již dále. V české literatuře se původně používal termín bilanční analýza, teprve po roce 1989 se prosadilo angloamerické označení finanční analýza (anglicky Financial Analysis). (Mrkvička, Kolář, 2006)

4.2 Dělení finanční analýzy podniku

Při hodnocení hospodářských jevů se obvykle rozlišují dva přístupy, a to fundamentální a technická analýza.

Fundamentální analýza je založena na širokých znalostech a zkušenostech odborníků, na jejich subjektivních odhadech a citu pro situace. Vychází ze znalosti vzájemných souvislostí mezi ekonomickými i neekonomickými jevy, je podložena velkým množstvím informací především kvalitativního charakteru, zpravidla nepoužívá algoritmizované postupy.

Technická analýza naopak pracuje s kvantitativními ekonomickými daty, která zpracovává za pomoci matematických, matematicko-statistických a dalších algoritmizovaných metod. Následuje ekonomické posouzení výsledků. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

V práci budou dále využity pouze metody technické analýzy, tedy metody pracující s účetními výkazy společností.

Finanční analýzu člení různí autoři podle rozdílných hledisek. Nejčastější členění jsou uvedena níže:

Z hlediska provedení se finanční analýza rozděluje na interní a externí. Externí finanční analýza se provádí na základě veřejně známých informací, tj. zveřejňované účetní a finanční informace. Provádí ji externí uživatelé pro své potřeby.

Interní finanční analýza je naopak prováděna uvnitř firmy, kde jsou k dispozici veškeré účetní a jiné dokumenty, především finanční plán a statistické údaje. Závěry interní analýzy slouží managementu firmy a jsou využívány při řízení firmy. (Rosochatecká, 2010)

Z hlediska zaměření lze rozdělit finanční analýzu na statickou, dynamickou a poměrovou. Statická analýza hodnotí údaje jednoho roku, a to jejich výši a strukturu rozložení. Dynamická analýza pracuje s údaji za několik posledních let. Hodnotí nárůst či pokles ukazatelů ve finančních výkazech v čase. Poměrová analýza poměřuje dvojice vybraných ukazatelů finančních výkazů. (Konečný, 1999)

4.3 Zdroje finanční analýzy

Pro provedení finanční analýzy je nutné zajistit potřebné informace. Jedná se o informace vnitropodnikové, vhodné je poznat i situaci ekonomického okolí podniku. Podklady pro finanční analýzu pocházejí z různých zdrojů, lze je rozčlenit na finanční informace,

kvantifikovatelné nefinanční informace, nekvantifikovatelné informace a odhady analytiků různých institucí. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Finanční informace zahrnují zejména účetní výkazy finančního účetnictví a výroční zprávy, vnitropodnikové účetní výkazy, předpovědi finančních analytiků a vrcholového vedení podniku, burzovní zpravodajství, zprávy o vývoji měnových relací a úrokových měr, hospodářské zprávy informačních medií. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Mezi kvantifikovatelné nefinanční informace patří firemní statistiky produkce, poptávky, zaměstnanosti, odbytu apod., prospekty, interní směrnice podniku, oficiální ekonomická statistika. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Nekvantifikovatelnými informacemi jsou zprávy vedoucích pracovníků jednotlivých útvarů firmy, ředitelů a auditorů, komentáře manažerů, komentáře odborného tisku, osobní kontakty, nezávislá hodnocení a prognózy apod. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Nejcennější zdroj informací, z nichž vychází finanční analýza, představují účetní výkazy finančního účetnictví. Představují ohromný informační potenciál, jehož úspěšné využití umožňuje rozmnožovat bohatství firmy. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

4.3.1 Účetní výkazy

Účetními výkazy se rozumí rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích, přehled o změnách vlastního kapitálu a příloha k výkazům. (Rosochatecká, 2010)

Rozvaha je přehled o majetku podniku (aktiva) a zdrojů jeho krytí (pasiva). Podává informace o majetkové a kapitálové struktuře podniku. Sestavuje se k určitému datu, jedná se o statický výkaz. (Synek, 1999) Aktiva na levé straně rozvahy jsou řazena podle míry rychlosti přeměny daného typu majetku na hotové peníze (tj. podle hlediska likvidnosti), na dlouhodobý majetek a oběžný majetek. Pasiva jsou tvořena vlastním kapitálem a cizím kapitálem (závazky). Cizí kapitál se člení na dlouhodobý a krátkodobý. Samostatně se vykazují bankovní úvěry a krátkodobé finanční výpomoci. (Landa, 2008)

Výkaz zisku a ztráty, často označovaný též jako výsledovka, je přehled o výnosech, nákladech a výsledku hospodaření za určité období. (Synek, 1999) Zachycuje pohyb výnosů a nákladů, podává přehled o ziskovosti podniku za zvolený časový interval. Pro výkaz zisku a ztráty je typická jeho stupňovitá podoba, která spočívá v seskupení

příbuzných typů výnosů a nákladů a ve výpočtu několika typů výsledků hospodaření. (Landa, 2008)

Přehled o peněžních tocích zobrazuje hlavní zdroje peněžních příjmů a hlavní účely, na které byly finanční prostředky vynaloženy. Významně tak doplňuje informace uvedené v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty. (Landa, 2008)

Přehled o změnách vlastního kapitálu podává informace o zvýšení nebo snížení jednotlivých složek vlastního kapitálu mezi dvěma rozvahovými dny. Základní informace o změnách vlastního kapitálu jsou obsaženy v rozvaze na pasivní straně. Přehled o změnách vlastního kapitálu na tyto údaje navazuje a blíže je vysvětluje. (Landa, 2008)

Příloha k účetním výkazům doplňuje a blíže vysvětluje informace uvedené v rozvaze, výkazu zisku a ztráty, přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu. Příloha k účetním výkazům je nedílnou součástí účetní závěrky. Podává informace o účetní jednotce, která účetní závěrku sestavuje, a další doplňující údaje, které jsou podstatné a nevyplývají z výkazů (osoby, které mají podstatný nebo rozhodující vliv v podniku, členy statutárních a dozorčích orgánů, údaje o výši půjček, úvěrů, poskytnutá zajištění, údaje o použitých účetních postupech a metodách atd.). (Landa, 2008)

4.4 Uživatelé finanční analýzy

Výstupy finanční analýzy poskytují informace pro různé skupiny uživatelů, kteří preferují podle svých potřeb a zájmů pro ekonomická rozhodování jiná kritéria. Níže jsou uvedeny pouze nejvýznamnější skupiny uživatelů finanční analýzy. Jako další uživatele lze jmenovat např. odborné svazy, univerzity, finanční novináře. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Manažeři potřebují informace pro krátkodobé a zejména dlouhodobé finanční řízení podniku. Znalost finanční situace podniku jim umožňuje rozhodovat se správně při získávání finančních zdrojů, při zajišťování optimální majetkové struktury včetně výběru prostředků, při rozdělování disponibilního zisku, popř. při úhradě ztráty apod. Finanční analýza odhalující slabé i silné stránky finančního hospodaření firmy umožňuje manažerům přijmout pro příští období správný podnikatelský záměr, který se mj. rozpracovává do finančního plánu. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Akcionáři nebo společníci firmy se chtějí ujistit, že jejich peníze jsou vhodně uloženy a že podnik je dobře řízen (že výsledky činnosti vrcholového vedení podniku jsou srovnatelné s úrovní obdobných podniků). Zajímají se o stabilitu a likviditu podniku, o disponibilní zisk (na němž závisí výše jejich dividend) a o to, zda podnikatelské záměry manažerů zajišťují trvání a rozvoj podniku. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Držitelé úvěrových cenných papírů firmy (obligací, zástavních listů aj.) se zajímají zejména o likviditu podniku a o finanční stabilitu – o to, zda jim bude jejich cenný papír splacen včas a v dohodnuté výši. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Potenciální investoři zvažují možnost umístit svoje volné peněžní prostředky do daného podniku a potřebují si ověřit, zda je takové rozhodnutí správné. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Dodavatelé (obchodní věřitelé) si na základě znalosti finanční situace potenciálních zákazníků vybírají své obchodní partnery. U nich pak sledují především schopnost hradit splatné závazky a dlouhodobou stabilitu, z níž usuzují na zajištěnost svého odbytu. Odběratelé (zákazníci) si podle výsledků finanční analýzy vybírají své dodavatele. Zejména při dlouhodobých kontraktech se potřebují ujistit, že dodavatelský podnik bude schopen dostát svých závazků. (Rosochatecká, 2010)

Zaměstnanci se zajímají o finanční situaci především z hlediska jistoty zaměstnání a z hlediska mzdové a sociální perspektivy. (Rosochatecká, 2010)

Banky a jiní věřitelé využívají informace o finančním stavu potenciálních dlužníků k rozhodování, zda jim půjčí, či nikoli. Ověřují, zda podnik může nabídnout odpovídající záruky za půjčky a zda bude schopen hradit splátky za stanovených podmínek. Peněžní ústavy váží často své úvěrové podmínky na vybrané finanční ukazatele. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Stát a jeho orgány potřebují finanční informace pro mnohé účely – pro statistiku, pro kontrolu plnění daňových povinností, pro monitorování vládní politiky aj. (Rosochatecká, 2010)

Analytici, daňoví poradci a účetní znalci se zajímají o co nejširší aspekty finančního hospodaření podniku, aby správně identifikovali nedostatky a doporučili postupy k nápravě. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Konkurenti se zajímají o finanční informace srovnatelné s jejich vlastními hospodářskými výsledky, zejména o ukazatele rentability, o ziskovou marži, velikost ročních tržeb, solventnost, o výši a hodnotu zásob a o jejich obrátky apod. (Rosochatecká, 2010)

Burzovní makléři potřebují znát co nejvíce informací o finanční situaci podniků, aby byli úspěšní při obchodování s cennými papíry. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Veřejnost se zajímá o finanční situaci podniku z různých důvodů (např. sleduje, zda podnik neprovádí činnosti, které jsou v rozporu s ochranou životního prostředí, stará se o rozvoj svého regionu). Nejširší veřejnost se většinou zajímá o zveřejňované finanční informace a analýzy velkých a vlivných společností, které jsou kótovány na burze a po jejichž akciích bývá výraznější poptávka. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5 Metody finanční analýzy

Postupně bylo vyvinuto velké množství metod použitelných a používaných ve finanční analýze. Pro lepší orientaci se metody člení do různých skupin. Základní členění rozděluje metody finanční analýzy na elementární a vyšší. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Elementární analýza využívá při výpočtech základní matematické operace. Jedná se o základní, jednoduchou metodu, snahou je popsat složité věci jednoduše. Elementární analýza se velmi často používá a v mnoha případech je postačující. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Pro hlubší a podrobnější analýzu i pro ověření správnosti elementární analýzy slouží metody vyšší. Lze je rozčlenit na metody matematické statistiky, které vyžadují náročnější matematické a statistické postupy, a na nestatistické metody, které využívají matematickou statistiku jen částečně nebo jsou založeny na zcela odlišných přístupech. Příkladem matematicko-statistických metod jsou vícerozměrné analýzy, regresní a korelační analýzy, analýzy rozptylu nebo empirické distribuční funkce. Jako příklad nestatistických metod lze uvést neuronové sítě, metody fraktální geometrie, metody založené na teorii matných množin. (Rosochatecká, 2010)

V práci budou dále využity pouze elementární metody finanční analýzy.

5.1 Elementární metody finanční analýzy

Elementárních metod existuje značné množství, proto je účelné metody určitým způsobem členit. Často se v odborné literatuře uvádí následující nebo podobné členění:

- Analýza absolutních ukazatelů:
 - Horizontální analýza
 - Vertikální analýza
- Analýza rozdílových a tokových ukazatelů:
 - Analýza fondů finančních prostředků
 - Analýza cash flow
- Analýza poměrových ukazatelů:
 - Analýza ukazatelů rentability
 - Analýza ukazatelů aktivity
 - Analýza ukazatelů zadluženosti a finanční struktury
 - Analýza ukazatelů likvidity
 - Analýza ukazatelů kapitálového trhu
 - Analýza ukazatelů na bázi finančních fondů a cash flow
- Analýza soustav ukazatelů:
 - DuPontův rozklad
 - Pyramidové rozklady

(Kovanicová, Kovanic, 1997)

Z uvedeného přehledu budou blíže specifikovány pouze vybrané metody.

5.1.1 Analýza absolutních ukazatelů

Absolutní ukazatele, nazývané též stavové, vyjadřují stav majetku a jeho zdrojů ke zvolenému časovému okamžiku. Nacházejí se v rozvaze a jedná se o aktiva a pasiva.

Od absolutních ukazatelů se odvozují ostatní ukazatele jako jejich rozdíl nebo podíl. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Je možné sledovat vývoj absolutních ukazatelů v čase a provádět horizontální analýzu nebo hodnotit vnitřní strukturu absolutních ukazatelů pomocí vertikální analýzy.

5.1.1.1 Horizontální analýza

Horizontální analýza, označovaná také jako analýza (vývojových) trendů, je nejjednodušší a nejčastěji používanou metodou při hodnocení hospodářské situace podniku. Často se používá například ve výročních zprávách. Z vývoje časových řad je možné posuzovat dosavadní hospodaření podniku a odhadovat dlouhodobé trendy významných finančních položek. (Sedláček, 2007)

Analýza trendů představuje sledování vývoje ukazatelů v čase. Využívá data, která jsou získávána nejčastěji z účetních výkazů (rozvahy a výkazu zisku a ztráty), případně z výročních zpráv. Změny vykazovaných dat se sledují v absolutní hodnotě a také se vyjadřují relativně jako procentní změny (tzv. technika procentního rozboru). Změny jednotlivých položek výkazů se sledují po řádcích – horizontálně, proto horizontální analýza absolutních ukazatelů. Ke znázornění změn sledovaných veličin je vhodné použít grafy, zejména sloupcové nebo spojnicové. (Sedláček, 2007)

Interpretace analýzy musí být provedena komplexně a obezřetně. Kromě změn v jednotlivých řádcích je třeba brát v úvahu vzájemnou souvislost změn různých položek výkazů. Stejně tak je nutné sledovat jak změny absolutní, tak procentní. Je důležité mít na paměti, že rozdíly vyjádřené v peněžních částkách má smysl sčítat, kdežto procentní změny sčítat ani shrnovat do mezisoučtů nelze, nejsou-li vztaženy ke stejnému základu. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Při hodnocení situace podniku by se měl brát v úvahu rovněž vliv okolních podmínek jako např. vliv inflace, změny v daňové soustavě, konkurenční prostředí, změny v poptávce, mezinárodní vlivy a mnoho dalších. (Sedláček, 2007)

5.1.1.2 Vertikální analýza

Vertikální neboli procentní analýza využívá k rozboru účetních výkazů procentní vyjádření nazývané procentní rozbor komponent. Jednotlivé komponenty (položky) výkazu se vyjadřují jako procentní podíl jedné z těchto položek. Ve výkazu se pracuje s jednotlivými roky a postupuje se po vertikále – shora dolů, proto vertikální analýza absolutních ukazatelů. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Jako základ pro procentní vyjádření se ve výkazu zisku a ztráty bere obvykle velikost tržeb nebo celkových výnosů. To znamená, že všechny položky výkazu v daném roce jsou vyjádřeny jako procento z tržeb (výnosů) dosažených v tomto roce. V rozvaze bývají jednotlivé položky vyjádřeny jako procento z hodnoty celkových aktiv podniku. (Kovanicová, Kovanic, 1997) Volba vztažné veličiny u výkazu zisku a ztráty je méně jednoznačná než v případě rozvahy. Záleží na rozhodnutí analytika, který by měl brát v úvahu i účel finanční analýzy. (Kislingerová, Hnilica, 2005)

Při vertikální analýze se zjišťuje a posuzuje struktura aktiv (majetku) a pasiv (kapitálu) podniku. Ze struktury aktiv a pasiv je dobře patrné složení hospodářských prostředků potřebných pro činnost podniku a také zdrojů (kapitálu), ze kterých byly pořízeny. Na schopnosti vytvářet a udržovat rovnovážný stav majetku a kapitálu závisí ekonomická stabilita podniku. (Sedláček, 2007)

Nelze obecně určit, jaká je správná struktura aktiv a struktura pasiv podniku. Přestože některé zásady jsou obecné, každý podnik je jedinečný a záleží na rozhodování, strategii, preferencích manažerů a vlastníků podniku.

Optimální poměr stálých a oběžných aktiv je částečně předurčen povahou hospodářské činnosti podniku (předmětem podnikání, typem výroby nebo služeb) a potřebou zajistit likviditu. Při rozhodování o umístění kapitálu do jednotlivých složek aktiv je třeba zohlednit výnosnost investic v poměru k finančním rizikům. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Struktura pasiv vypovídá o tom, z jak drahých zdrojů firma svá aktiva pořídila. Platí zásada, že je levnější, a tím i výnosnější a snáze dostupné financovat aktiva z krátkodobých cizích zdrojů, protože dlouhodobé zdroje (vlastní i cizí) jsou všeobecně dražší. Na druhé straně krátkodobé zdroje jsou rizikovější, neboť firma musí splácet úvěry v krátkých lhůtách, a mohou vzniknout problémy s likviditou až po insolventnost. (Sedláček, 2007)

Výhodou vertikální analýzy je její nezávislost na meziroční inflaci, což umožňuje srovnatelnost výsledků analýzy z různých let. Vertikální analýza je proto vhodná ke srovnávání v čase i mezi podniky nestejné velikosti. (Sedláček, 2007)

5.1.2 Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele charakterizují vzájemný vztah mezi dvěma nebo více položkami účetních výkazů pomocí jejich podílu. (Sedláček, 2007)

Poměrové ukazatele jsou nejčastěji používanou metodou finanční analýzy, vede k tomu hned několik předností. Umožňují získat rychlý a nenákladný obraz o základních finančních charakteristikách podniku, pomáhají identifikovat oblasti, které vyžadují hlubší analýzu. Jsou vhodným nástrojem jak pro analýzu časového vývoje finanční situace dané firmy, tak pro porovnávání více podobných firem navzájem (tzv. prostorová nebo průřezová analýza). Také mohou být používány jako vstupní údaje matematických modelů umožňujících popsat závislosti mezi jevy, klasifikovat stavy, hodnotit rizika a předvídat budoucí vývoj. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Nevýhodou poměrových ukazatelů je nízká schopnost vysvětlovat jevy. Proto je po jejich výpočtu nutné pokračovat v analýze příčin naznačených souvislostí. (Sedláček, 2007)

Poměrové ukazatele se obvykle člení podle jednotlivých oblastí finanční analýzy na:

- ukazatele rentability
- ukazatele aktivity
- ukazatele zadluženosti
- ukazatele likvidity
- ukazatele kapitálového trhu
- ukazatele na bázi finančních fondů a cash flow

(Kovanicová, Kovanic, 1997)

V dalším textu budou blíže popsány pouze některé z výše uvedených skupin ukazatelů a v rámci jednotlivých skupin budou zmíněny jen nejčastěji používané ukazatele.

5.1.2.1 Ukazatele rentability (výnosnosti)

Ukazatele rentability patří k nejsledovanějším ukazatelům. Podávají informace o tom, jakého efektu bylo dosaženo vloženým kapitálem. (Kislingerová, Hnilica, 2005) Poměří zisk s výší zdrojů vynaložených na jeho dosažení. Podle veličiny, která je dosazena na místo zdrojů, se ukazatel obvykle nazývá. Při sestavování ukazatelů je důležité, aby mezi poměřovanými veličinami existovala vzájemná logická souvislost. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Problematickou oblastí je kategorie zisku, kde lze vybírat z více druhů zisku a závisí na tom charakter zjištěného výsledku. Také se objevuje terminologická nejednotnost.

Nejčastěji používané ukazatele rentability jsou rentabilita vloženého kapitálu (ROI), rentabilita celkových vložených aktiv (ROA), rentabilita vlastního kapitálu (ROE), rentabilita tržeb (ROS).

5.1.2.1.1 Rentabilita vloženého kapitálu (ROI)

Rentabilita vloženého kapitálu patří k nejdůležitějším ukazatelům, jimiž se hodnotí podnikatelská činnost firem. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Ukazatel vyjadřuje, s jakou účinností působí celkový kapitál vložený do podniku nezávisle na zdroji financování. (Sedláček, 2007)

Rentabilita vloženého kapitálu se obecně vypočítá podle následujícího vzorce.

$$ROI = \frac{\text{zisk}}{\text{celkový_kapitál}}$$

Jaký druh zisku má být použit, není jednoznačně určeno. Záleží na účelu analýzy a na analytikovi, který by měl být schopen provést nejvhodnější výběr. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Možnými alternativami je zisk před úhradou všech úroků a daně z příjmů (EBIT), zisk před úhradou dlouhodobých úroků a daně z příjmů, zisk před zdaněním (EBT), zisk po zdanění nebo zisk po zdanění zvýšený o nákladové úroky. Tato variantnost je dána tím, že zisk po zdanění, daň z příjmů i úroky placené z vypůjčeného kapitálu představují různé formy celkového zisku, jakého bylo dosaženo za použití celkového vloženého kapitálu.

Zisk očištěný o úroky lépe vystihuje výsledek z běžných transakcí, protože není ovlivněn tím, ze kterých (a jak drahých) zdrojů je činnost podniku financována. (Sedláček, 2007)

Vzhledem k tomu, že podklady pro finanční analýzu jsou čerpány převážně z účetních výkazů, používá se často na místo zisku položka výsledek hospodaření za účetní období neboli účetní zisk, tj. zisk po zdanění nebo provozní výsledek hospodaření, který představuje zisk před odečtením úroků a daní (EBIT) a vyjadřuje lépe efekt dosažený z běžné činnosti.

5.1.2.1.2 Rentabilita celkových vložených aktiv (ROA)

Rentabilita celkových vložených aktiv bývá považována za klíčový ukazatel pro měření rentability, protože dává do poměru zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, ze kterých zdrojů jsou financována. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Ukazatel odráží, jakého efektu je dosaženo z celkových aktiv. Jelikož aktiva zahrnují vlastní i cizí kapitál, je vhodné do zisku zahrnout výnos pro vlastníky a věřitele, případně i pro stát, tedy zisk před úroky a zdaněním (EBIT). Pokud by byl použit čistý zisk (po odečtení úroků a po zdanění), ukazatel by byl velmi ovlivněn strukturou financování podniku vzhledem k odpočtu úroků. Pak není možné použít ukazatel k porovnání podniků s rozdílnou kapitálovou strukturou. (Kislingerová, Hnilica, 2005)

Rentabilita celkových vložených aktiv ve zdaněné verzi se vypočítá podle vztahu:

$$ROA = \frac{\text{zisk}_{\text{ před odedčením úroku a daní (EBIT)}}}{\text{aktiva}}$$

Takto zjištěný ukazatel měří hrubou produkční sílu aktiv podniku před odpočtem daní a nákladových úroků. Je užitečný pro srovnání podniků s rozdílnými daňovými podmínkami a s různým podílem dluhu ve finančních zdrojích. (Sedláček, 2007)

Rentabilita celkových vložených aktiv se využívá ke komplexnímu posouzení výdělkové schopnosti podniku jako celku i při hodnocení výsledků práce dosažených ve vnitropodnikových složkách. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5.1.2.1.3 Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Ukazatel rentability vlastního kapitálu hodnotí výnosnost kapitálu, který do podniku vložili jeho vlastníci (akcionáři, společníci a další investoři). Investoři sledují, jestli jejich kapitál přináší dostatečný výnos, jestli je využíván s intenzitou odpovídající poměrně vysokému investičnímu riziku. Proto vlastníci kapitálu požadují, aby výnos, který obdrží od podniku za svěřený kapitál, byl vyšší než úrok, který by získali při jiné formě investování. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Vzorec pro výpočet rentability vlastního kapitálu má následující tvar:

$$ROE = \frac{cisty_zisk}{vlastni_kapital}$$

Jedná se o podíl zisku – obvykle čistého zisku po zdanění – a vlastního kapitálu. V případě vlastního kapitálu je potřeba zvažovat, zda není vhodné vypustit některý z fondů patřících do vlastního kapitálu (např. pokud je fond určen k budoucímu rozdělení zaměstnancům). (Sedláček, 2007)

5.1.2.1.4 Rentabilita tržeb (ROS)

Rentabilita tržeb je důležitým ukazatelem z toho důvodu, že tržby vyjadřují tržní ohodnocení výkonů podniku, tedy jejich cenu, a přináší prostředky ke krytí vynaložených nákladů a k tvorbě zisku. Na tržní úspěšnost působí mnoho faktorů. Vedle skutečné hodnoty výrobků a služeb hraje roli také marketingová strategie, cenová politika, reklama, módní vlivy, nálada veřejnosti a další. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Ukazatel charakterizuje zisk vztažený k tržbám, vypočítá se podle vzorce:

$$ROS = \frac{zisk}{trzby}$$

Za zisk je možné dosadit čistý zisk po zdanění. Při cenové kalkulaci, kdy přichází v úvahu zisková přírážka zahrnující zdroje pro úhradu daně z příjmů, je vhodnější použít zisk před zdaněním. Pro porovnání různých podniků se upřednostňuje provozní zisk (zisk před odečtením úroků a daní - EBIT), aby se vyloučily zkreslující vlivy rozdílné skladby kapitálu (zisk, úroky). Záleží zde opět na účelu zjišťování ukazatele. (Sedláček, 2007)

5.1.2.2 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity měří, jak úspěšně využívá management podniku aktiva. Aktiva se člení na několik úrovní, proto i ukazatele aktivity mohou být kalkulovány na různých úrovních (např. aktiv celkových, dlouhodobých neboli stálých, oběžných).

Protože ukazatele poměřují nejčastěji tržby (tokovou veličinu) a aktiva (stavovou veličinu), je možné vyjádřit ukazatel jako rychlost obratu (obrátkovost) nebo jako dobu obratu. Rychlost obratu vyjadřuje počet obrátek aktiv za období, během kterého bylo dosaženo tržeb použitých v ukazateli (zpravidla rok). Doba obratu vyjadřuje počet dní (příp. let), po který trvá jedna obrátka. (Kislingerová, Hnilica, 2005)

Pro každé odvětví jsou typické jiné hodnoty, a proto platí zejména u této skupiny ukazatelů, že je nutné hodnotit jejich stav nebo vývoj ve vztahu k odvětví, ve kterém podnik působí. (Kislingerová, Hnilica, 2005)

Obvykle se používají následující ukazatele vyjadřující vázanost kapitálu ve vybraných položkách aktiv a pasiv: relativní vázanost stálých aktiv, doba obratu zásob, doba obratu pohledávek, doba obratu závazků. Převrácené poměry doby obratu informují o počtu obrátek za zvolený časový interval. (Kovanicová, Kovanic, 1997) Existují však i další ukazatele jako např. vázanost celkových aktiv, obrat celkových aktiv, obrat stálých aktiv. (Sedláček, 2007)

Z uvedeného výčtu bude dále věnována pozornost pouze několika vybraným ukazatelům aktivity.

5.1.2.2.1 Obrat celkových aktiv

Ukazatel obrat celkových aktiv udává počet obrátek celkových aktiv v tržbách za daný časový interval. Měří využití celkových aktiv. Vypočítá se jako podíl tržeb a aktiv.

$$\text{Obrat}_{\text{celkovych_aktivit}} = \frac{\text{trzby}}{\text{aktiva}}$$

Na místo tržeb je vhodné dosadit součet tržeb za prodej zboží a tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb.

Doporučená hodnota ukazatele se pohybuje v rozmezí 1,6 až 2,9. Pokud je hodnota nižší než 1,5, je vhodné prověřit možnost efektivního snížení celkových aktiv. (Sedláček, 2007)

5.1.2.2.2 Relativní vázanost stálých aktiv

Tento ukazatel je měřítkem celkové produkční efektivnosti, podává informaci o relativní výkonnosti, s níž podnik využívá fixní aktiva k dosahování tržeb.

Vypočítá se pomocí vztahu:

$$\text{Relativní}_\text{vazanost}_\text{stalých}_\text{aktiv} = \frac{\text{stala}_\text{aktiva}}{\text{roční}_\text{tržby}}$$

Čím je ukazatel nižší, tím lépe. Znamená to, že podnik expanduje, aniž musí zvyšovat finanční zdroje. (Sedláček, 2007)

Úskalím při použití ukazatele je, že pokud se uvádí zůstatková hodnota stálých aktiv, ukazatel se s počtem let zlepšuje automaticky bez zásluh podniku. Navíc se ve výsledku odráží vliv odpisů (zrychlených nebo rovnoměrných), které jsou vypočteny z historických cen a neberou v úvahu inflaci. Tím jsou aktiva pořízená před mnoha lety v rozvaze podhodnocena a starší podnik může vykazovat lepší výkonnost i bez vlastního přičinění. Ukazatel tím pádem není příliš vhodný pro srovnávání různých podniků. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5.1.2.2.3 Doba obratu zásob

Ukazatel doby obratu zásob udává průměrný počet dnů, po který jsou zásoby vázány v podniku do doby jejich spotřeby nebo prodeje (u zásob vlastní výroby). U zásob výrobků a zboží je ukazatel také indikátorem likvidity, protože vyjadřuje počet dnů, za něž se zásoba přemění v hotovost nebo pohledávku. (Sedláček, 2007)

Obecně bývá doba obratu zásob definována jako podíl průměrného stavu zásob všeho druhu a průměrných denních tržeb. Protože ukazatel má vyjádřit dobu, po kterou je kapitál vázán v určité formě zásob, je vhodnější uvádět ve jmenovateli průměrné celkové denní náklady (denní spotřebu). Ukazatel může být zjišťován i pro jednotlivé druhy zásob, kdy se do poměru dává průměrný stav druhu zásob k jeho průměrné denní spotřebě (např. doba

obratu zboží se vyjádří jako průměrný stav zboží dělený průměrnými denními náklady prodaného zboží).

$$Doba_obratu_zasob = \frac{prumerna_zasoba}{denni_spotreba}$$

Je žádoucí, aby doba obratu zásob byla co nejkratší, protože zásoby v sobě váží finanční prostředky, které by mohly být využity efektivněji. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5.1.2.2.4 Doba obratu pohledávek

Cílem ukazatele je stanovit průměrný počet dní, který uplyne mezi prodejem na obchodní úvěr a přijetím peněz, tj. doba po kterou odběratelé zůstávají dlužní. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Doba obratu pohledávek se vyjadřuje jako poměr průměrného stavu obchodních pohledávek a průměrných denních tržeb na fakturu. (Sedláček, 2007)

$$Doba_obratu_pohledavek = \frac{obchodni_pohledavky}{denni_trzby_na_fakturu}$$

Tento ukazatel je potřeba průběžně sledovat, aby se podnik nedostal do druhotné platební neschopnosti. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5.1.2.2.5 Doba obratu závazků

Doba obratu závazků udává, jak dlouhou dobu ve dnech podnik odkládá platbu faktur svým dodavatelům. Vymezuje se jako poměr průměrného stavu obchodních závazků a průměrných denních tržeb na obchodní úvěr. (Sedláček, 2007)

$$Doba_obratu_zavazku = \frac{zavazky_vuci_dodavatelum}{denni_trzby_na_fakturu}$$

Pro podnik je výhodné, pokud doba obratu závazků je delší než doba obratu pohledávek. Podnik tak získá finanční prostředky, které může po určitou dobu použít ke krytí svých vlastních potřeb. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

5.1.2.3 Ukazatele zadluženosti a finanční struktury

Ukazatele zadluženosti sledují vztah mezi cizími a vlastními zdroji financování podniku. Vysoký podíl cizích zdrojů – vysoká zadluženost – nemusí znamenat negativní charakteristiku podniku. Může naopak pozitivně přispívat k celkové rentabilitě a tím i k vyšší tržní hodnotě podniku, i když zároveň zvyšuje riziko finanční nestability. (Sedláček, 2007)

K analýze zadluženosti lze použít mnoho ukazatelů. Existují různé modifikace ukazatelů podle toho, které položky se navzájem poměrují. Také se objevuje terminologická nejednotnost, autoři používají rozdílné názvy pro téže ukazatele. Konkrétní podobu ukazatele stanoví analytik podle účelu analýzy. V dalším textu jsou zmíněny ukazatele: celková zadluženost, zadluženost vlastního kapitálu a úrokové krytí.

5.1.2.3.1 Celková zadluženost

Celková zadluženost se označuje také jako ukazatel věřitelského rizika nebo koeficient napjatosti, vyjadřuje dluh na aktiva. Ukazatel informuje o finanční struktuře podniku neboli o skladbě kapitálu. Vypočítá se podílem cizího kapitálu (celkového dluhu) k celkovým aktivům.

$$\text{Celkova_zadluzenost} = \frac{\text{cizi_kapital}}{\text{celkova_aktiva}}$$

Věřitelé preferují nízký ukazatel zadluženosti, protože čím je větší podíl vlastního kapitálu, tím je větší bezpečnostní polštář a menší riziko proti ztrátám věřitelů v případě likvidace. (Sedláček, 2007)

Změny zadluženosti je třeba posuzovat v souvislosti s rozvojovou fází podniku. Vyšší hodnoty ukazatele jsou oprávněné v období rychlejšího rozvoje, kdy roste rentabilita a zvyšuje se objem zisku. (Rosochatecká, 2010)

5.1.2.3.2 Zadluženost vlastního kapitálu

Zadluženost vlastního kapitálu nazývaná také koeficient zadluženosti nebo míra zadluženosti má stejnou vypovídací schopnost jako celková zadluženost. Oba ukazatele rostou s tím, jak roste procento dluhů ve finanční struktuře podniku. (Sedláček, 2007)

$$\text{Koeficient}_{\text{ zadluženosti}} = \frac{\text{cizi}_{\text{ kapital}}}{\text{vlastni}_{\text{ kapital}}}$$

Pro porovnání ukazatele je rozhodující jeho vývoj v čase. Při nárůstu ukazatele dochází ke zvyšování podílu cizích zdrojů na krytí potřeb podniku. Vzniká tak nebezpečí finanční nestability podniku. (Rosochatecká, 2010)

5.1.2.3.3 Úrokové krytí

Úrokové krytí podává informaci o tom, kolikrát zisk převyšuje placené úroky, kolikrát jsou úroky kryty ziskem. Pro výpočet je možné použít vztah:

$$\text{Urokově}_{\text{ krytí}} = \frac{\text{EBIT}}{\text{placene}_{\text{ uroky}}}$$

Ukazatel vypovídá o schopnosti podniku plnit splátky úroků. Část zisku vytvořená cizím kapitálem by měla stačit na úhradu nákladů na vypůjčený kapitál. Pokud je ukazatel roven 1, na zaplacení úroků je potřeba celý zisk. V literatuře se uvádí jako postačující, jsou-li úroky pokryty ziskem třikrát až šestkrát, ale jde pouze o doporučení, které je třeba vnímat jen orientačně. (Sedláček, 2007)

5.1.2.4 Ukazatele likvidity

Likvidita jako schopnost podniku hradit své závazky představuje jednu ze základních podmínek existence podniku. Proto patří posouzení jejího průběhu mezi klíčové charakteristiky finanční analýzy. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Ukazatele likvidity vyjadřují schopnost podniku dostát svých závazků. V podstatě poměří to, čím je možno platit (v čitateli), s tím, co je nutné zaplatit (ve jmenovateli). Do čitatele se dosazují majetkové složky s různou dobou likvidnosti, tj. přeměnitelnosti na peníze. Uvažuje se pouze s oběžnými aktivy, stálá aktiva nejsou zpravidla dostatečně likvidní pro hrazení závazků. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Nejčastěji používanými ukazateli likvidity jsou běžná likvidita, pohotová likvidita a okamžitá likvidita. (Sedláček, 2007)

5.1.2.4.1 Běžná likvidita

Běžná likvidita se vyjadřuje jako poměr oběžných aktiv a krátkodobých závazků.

$$\text{Bezna_likvidita} = \frac{\text{obezna_aktiva}}{\text{kratkodobe_zavazky}}$$

Tento ukazatel říká, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky. Nevýhodou je, že oběžná aktiva zahrnují i složky, které jsou velmi obtížně přeměnitelné na peníze. U některých zásob může trvat dlouho, než se přemění na peníze, protože musí nejdříve projít výrobním procesem. Až poté jsou jako výrobky prodány a čeká se na jejich úhradu od odběratele. Z tohoto důvodu je ukazatel běžné likvidity citlivý na strukturu zásob a jejich reálné ocenění vzhledem k jejich prodejnosti a na strukturu pohledávek vzhledem k jejich neplacení ve stanovené lhůtě nebo nedobytnosti. (Sedláček, 2007)

Nevhodná struktura oběžných aktiv (nadměrné zásoby, nedobytné pohledávky, nízký stav peněžních prostředků) může podnik snadno přivést do obtížné finanční situace. (Kovanicová, Kovanic, 1997)

Hodnota ukazatele běžná likvidita by měla být vyšší než 1,5. (Sedláček, 2007)

5.1.2.4.2 Pohotová likvidita

Ukazatel pohotová likvidita je dán poměrem oběžných aktiv snížených o zásoby a krátkodobých závazků.

$$\text{Pohotova_likvidita} = \frac{\text{obezna_aktiva_zasoby}}{\text{kratkodobe_zavazky}}$$

V čitateli, který vyjadřuje platební prostředky pro krytí krátkodobých závazků, jsou z oběžných aktiv vyloučeny zásoby pro jejich nevýhody uvedené u předchozího ukazatele běžné likvidity. Ponechány jsou v čitateli peněžní prostředky, krátkodobé cenné papíry a krátkodobé pohledávky (lépe očištěné od těžko vymahatelných a pochybných pohledávek, které by neoprávněně zlepšovaly hodnotu ukazatele). Pro zachování likvidity podniku by podle odborné literatury měla hodnota pohotové likvidity překračovat 1. (Sedláček, 2007)

Při provádění analýzy je vhodné sledovat poměr mezi ukazateli běžné a pohotové likvidity. Výrazně nižší hodnota pohotové likvidity naznačuje nadměrnou váhu zásob v rozvaze podniku. (Sedláček, 2007)

5.1.2.4.3 Okamžitá likvidita

Okamžitá likvidita měří schopnost podniku hradit své právě splatné závazky. Do čitatele zahrnuje pouze peníze (v hotovosti a na běžných účtech) a obvykle také jejich ekvivalenty (volně obchodovatelné krátkodobé cenné papíry a šeky). (Kovanicová, Kovanic, 1997)

$$Okamzita_likvidita = \frac{penezni_prostredky_+_ekvivalenty}{okamzite_splatne_zavazky}$$

Likvidita firmy je zajištěna při hodnotě ukazatele alespoň 0,2. (Sedláček, 2007)

5.2 Volba metod finanční analýzy

Volba metod finanční analýzy se odvíjí od účelu jejích provádění, od cílů jednotlivých uživatelských skupin a od dalších hledisek, jako je dostupnost dat, jejich struktura a spolehlivost, možnosti využití výpočetní techniky a softwarového vybavení, časový prostor a finanční zdroje, které je možné analýze věnovat. (Rosochatecká, 2010) Zvolená metoda musí být tedy přiměřená a musí odpovídat uvedeným kritériím.

IV Vlastní práce – Ekonomické souvislosti EDR

1 Dopady ekologické daňové reformy na ekonomické subjekty

Tato část práce si klade za cíl zhodnotit vlivy EDR na konkrétní subjekty. Pro analýzu byly zvoleny společnosti zabývající se distribucí pevných paliv. Předpokladem je, že na tyto společnosti působí přímo vlivy EDR. Ty můžeme vyjádřit pomocí konkrétních realizovaných opatření od roku 2008.

Jedná se o zavedení daně z pevných paliv ve výši 8,50 Kč/GJ spalného tepla a o snížení sazby daně z příjmů právnických osob o 3 % (z 24 % na 21 % pro rok 2008). Zdanění pevných paliv má za následek zvýšení cen pevných paliv průměrně o 10 %.

1.1 Charakteristika vybraných subjektů

Pro sledování ekonomických dopadů EDR byla vybrána společnost Tempo – Klatovy s. r. o. (dále jen Tempo), která se zabývá obchodem s pevnými palivy. Aby bylo možné posoudit vliv EDR, jsou její výsledky porovnávány se skupinou společností stejného zaměření. Jmenovitě se jedná o společnosti Expol Trade, s. r. o., Helior CZ, a. s., a G 2 – trans, s. r. o.

Všechny tyto společnosti mají jako hlavní předmět podnikání obchodování s pevnými palivy. Dle systematické části odvětvové klasifikace ekonomických činností CZ-NACE spadají společnosti shodně do Sekce G – Velkoobchod a maloobchod; Opravy a údržba motorových vozidel, Oddíl 46 – Velkoobchod kromě motorových vozidel, Skupina 467 – Ostatní specializovaný velkoobchod, Podskupina 467100 - Velkoobchod s pevnými, kapalnými a plynnými palivy a příbuznými výrobky (resp. 467110 - Velkoobchod s pevnými palivy a příbuznými výrobky).

V rámci distribučního řetězce se jedná o společnosti, které nakupují pevná paliva od výrobců (především od uhelných dolů) a dále je prodávají maloobchodníkům. Ve výsledcích vybraných firem se projeví dopady EDR na chování ostatních článků distribučního řetězce i konečného spotřebitele.

1.1.1 Charakteristika společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

Společnost Tempo byla založena v roce 2003 jedním společníkem jako společnost s ručením omezeným. Je zapsána do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Plzni. Základní kapitál společnosti činí 200 000 Kč.

Sídlo společnosti je ve Veselí u Janovic nad Úhlavou v okrese Klatovy. Společnost působí především v Plzeňském kraji, vlastní však uhelné sklady i v jižních Čechách.

1.1.1.1 Předmět podnikání

Hlavním předmětem činnosti je velkoobchod a maloobchod s pevnými palivy. Firma Tempo také provozuje kamionovou autodopravu, především však pro vlastní potřebu. Vedlejší činností je nákladní autodoprava, práce prováděné jeřábem, vedení účetnictví, ekonomické a účetní poradenství.

Společnost se ve velkoobchodní činnosti zaměřuje na distribuci hnědého uhlí ze Severočeských dolů v Bílině. V maloobchodní činnosti zahrnuje nabídka kromě bílinského uhlí i uhlí mostecké a sokolovské, dále černé uhlí, brikety a koks.

1.1.1.2 Obchodní partneři

Hlavním dodavatelem společnosti Tempo jsou Severočeské doly Chomutov. Mezi další dodavatele patří Mostecká uhelná a Sokolovská uhelná.

Odběrateli jsou jednotliví prodejci paliv, kterým firma dodává v rámci své velkoobchodní činnosti. Firma dodává přibližně osmdesáti partnerům.

V maloobchodě tvoří skupinu odběratelů koneční spotřebitelé. Společnost Tempo eviduje v současné době přibližně 6 500 odběratelů ve všech svých maloobchodních skladech.

1.1.1.3 Disponibilní zdroje

Společnost Tempo využívá při své činnosti z dlouhodobého majetku majetek hmotný i nehmotný. Nehmotný majetek je v podobě ocenitelných práv. Společnost neeviduje žádný finanční majetek, nemá majetkové účasti ani cenné papíry.

Společnost vlastní čtyři maloobchodní uhelné sklady, které se nacházejí na pronajatých plochách. Vlastní vybavení dlouhodobým majetkem je velmi malé.

Společnost užívá dvanáct dopravních prostředků. Jsou pořízeny formou finančního leasingu a nejsou zachyceny v rozvaze.

Největší část majetku tvoří oběžný majetek, a to především pohledávky, a dále krátkodobý finanční majetek.

Společnost disponuje běžným kancelářským vybavením včetně výpočetní techniky, kancelářské prostory jsou také pronajaté.

Tab. č. 2: Struktura aktiv společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktiva celkem	11 773	11 570	13 825	22 422	21 576
Dlouhodobý majetek	294	167	209	3216	2391
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	1702	1372
Dlouhodobý hmotný majetek	294	167	209	1514	1019
Dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	0	0
Oběžná aktiva	11 445	10 660	11 017	17 077	16 941
Zásoby	7	316	1174	475	981
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	10 545	9 519	9 758	15 302	11 866
Finanční majetek	893	825	85	1300	4094

Zdroj: Interní materiály společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

Majetek společnosti je kryt převážně vlastními zdroji, a to především ze zisku. Cizí zdroje jsou tvořeny z větší části krátkodobými závazky a dále střednědobým bankovním úvěrem.

Tab. č. 3: Struktura pasiv společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Pasiva celkem	11 773	11 570	13 825	22 422	21 576
Vlastní kapitál	4 378	8 727	12 682	16 420	16 664
Základní kapitál	200	200	200	200	200
Výsledek hospodaření minulých let	-22	4 178	8 517	12 472	16 210
Výsledek hospodaření běžného období	4 200	4 349	3 955	3 738	244
Cizí zdroje	7 395	2 843	1 143	6 002	4 852
Dlouhodobé závazky	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	7 345	2 763	1 143	2 614	2 280
Bankovní úvěry a výpomoci	0	0	0	3388	2572

Zdroj: Interní materiály společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

1.1.1.4 Zaměstnanci

Společnost Tempo zaměstnává celkem 22 osob. Vedení společnosti představuje jednatel a zároveň majitel. Velkoobchodní prodej zajišťuje jedna obchodnice. V maloobchodních skladech pracuje celkem 11 zaměstnanců, z toho 5 na pozici obchodník/obchodnice, 5 řidičů a v největším skladu je jeden zaměstnanec ve funkci vedoucího skladu. Společnost dále zaměstnává 7 řidičů v kamionové dopravě, 5 pracovnice zajišťují vedení účetnictví a další administrativní činnost.

1.1.1.5 Ekonomická charakteristika

Společnost Tempo je finančně stabilní a ve své dosavadní činnosti úspěšný podnik. Roční obrat činí řádově sta miliony korun, hlavním zdrojem příjmů jsou tržby z prodeje zboží, které představují okolo 95 % veškerých příjmů. Dále tvoří příjmy tržby z poskytnutých služeb. Tržby za zboží pochází z 90 % z velkoobchodní činnosti, 10 % tržeb získává firma z maloobchodu.

Společnost Tempo hospodaří se ziskem a minimální zadlužeností.

Tab. č. 4: Struktura tržeb společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby celkem	122 487	116 231	140 429	162 755	121 867
Tržby za prodej zboží	110 889	106 465	132 903	152 583	111 477
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	11 598	9 741	7 526	10 172	10 390
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálů	0	25	0	0	0
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	0	0	0	0

Zdroj: Interní materiály společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

Tab. č. 5: Struktura nákladů společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Náklady vynaložené na prodané zboží	103 430	98 665	124 542	139 441	101 032
Spotřeba materiálu a energie	136	189	1 065	3 537	4 301
Služby	10 970	9 267	7 342	10 427	10 514
Osobní náklady	1 961	1 987	2 229	4 497	5 271
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	0	0	0	0	0
Nákladové úroky	0	28	0	127	166

Zdroj: Interní materiály společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

1.1.2 Charakteristika společnosti Expol Trade, s. r. o.

Společnost Expol Trade vznikla v roce 1998 jako společnost s ručením omezeným. Je vedená u rejstříkového soudu v Ostravě. Společnost sídlí ve Frýdku-Místku a působí v oblasti severní Moravy a v okolí Hradce Králové. Zároveň obchoduje také se zahraničními partnery.

Hlavním předmětem podnikání společnosti Expol Trade je obchod s pevnými palivy. Postupně byl rozšířen na další činnosti, mezi které patří obchod s topnými oleji, železem a chemickými produkty a také železniční doprava.

Oblast obchodu s pevnými palivy zahrnuje černé uhlí, koks i hnědé uhlí. Společnost se kromě velkoobchodu s těmito komoditami zabývá i maloobchodní činností, je majitelem sedmi uhelných skladů.

Firma založila vlastní Realitní kancelář, která má pobočky v Ostravě, ve Frýdku-Místku a v Hradci Králové. Zabývá se obchodem s realitami a spravuje nemovitý majetek firmy.

Pro společnost Expol Trade je nákupní základna černého uhlí a koksu v Polsku. Dodavatelem hnědého uhlí jsou zejména Severočeské doly, dále Mostecká a Sokolovská uhelná společnost. Při nákupu topných olejů se společnost orientuje převážně na výrobce působící na českém území.

Odbyt nabízeného zboží je zaměřen především na český trh. Ve velkoobchodní činnosti spolupracuje společnost s více než 200 odběrateli. Mezi hlavní odběratele patří zlínská teplárna, MORAVIA STEEL, a. s., Mittal Steel Ostrava, a. s., BorsodChem MCHZ, s. r. o., a téměř všechny cukrovary. Exportní stabilitu mají trhy v Maďarsku, v Rakousku a v Německu. V maloobchodních uhelných skladech tvoří odběratele koncoví spotřebitelé pevných paliv.

Tab. č. 6: Struktura aktiv společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktiva celkem	340 659	280 342	422 266	330 444	377 661
Dlouhodobý majetek	33 327	19 014	28 635	41 629	36 657
Dlouhodobý nehmotný majetek	66	0	8	0	18
Dlouhodobý hmotný majetek	14 349	18 702	28 315	40 203	35 697
Dlouhodobý finanční majetek	18 912	312	312	1 426	942
Oběžná aktiva	305 445	260 425	391 998	288 505	340 877
Zásoby	61 490	19 017	63 087	47 104	44 955
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	235 089	212 029	326 338	261 067	259 604
Finanční majetek	8 866	29 379	2 573	-19 666	36 318

Zdroj: Rozvahy společnosti Expol Trade, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Největší část aktiv společnosti Expol Trade tvoří oběžná aktiva, z oběžných aktiv zaujímají největší podíl krátkodobé pohledávky. Dlouhodobý majetek je tvořen zejména dlouhodobým hmotným majetkem.

Tab. č. 7: Struktura pasiv společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Pasiva celkem	340 659	280 342	422 266	330 444	377 661
Vlastní kapitál	162 735	184 147	228 359	253 140	258 246
Základní kapitál	200	200	200	200	200
Výsledek hospodaření minulých let	103 366	132 021	166 656	204 010	252 920
Výsledek hospodaření běžného období	59 149	51 906	61 483	48 910	5 106
Cizí zdroje	177 266	94 343	193 503	75 897	119 104
Dlouhodobé závazky	1 059	461	512	568	591
Krátkodobé závazky	87 507	26 772	85 507	70 329	118 513
Bankovní úvěry a výpomoci	88 700	67 110	107 484	5 000	0

Zdroj: Rozvahy společnosti Expol Trade, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Pasiva jsou tvořena vlastním kapitálem a cizími zdroji, přičemž vlastní kapitál se podílí na hodnotě pasiv z větší poloviny. Nejvýznamnější složkou vlastního kapitálu je výsledek hospodaření minulých let, převažující položkou cizích zdrojů jsou krátkodobé závazky, následují bankovní úvěry, které společnost využila v letech 2004 až 2007.

Tab. č. 8: Struktura tržeb společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby celkem	1 372 237	1 178 288	1 510 302	1 297 703	1 639 106
Tržby za prodej zboží	1 366 670	1 155 822	1 503 277	1 294 718	1 605 904
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	2 164	2 113	1 616	2 031	2 757
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	3 190	203	5 049	235	28 235
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	213	20 150	360	719	2 210

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti Expol Trade, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Tržby společnosti jsou tvořeny především tržbami za prodej zboží, ostatní složky tržeb jsem nevýznamné. Nejvýznamnější nákladovou položkou jsou náklady vynaložené na prodané zboží, s velkým odstupem následují ve struktuře nákladů služby a osobní náklady.

Tab. č. 9: Struktura nákladů společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Náklady vynaložené na prodané zboží	1 233 395	1 066 272	1 394 841	1 207 677	1 498 662
Spotřeba materiálu a energie	3 207	3 485	3 689	3 439	3 227
Služby	15 187	52 374	66 052	54 943	64 099
Osobní náklady	14 561	13 411	13 752	15 458	137 333
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	1 497	1	3 023	147	9 976
Nákladové úroky	3 055	1 848	2 424	2 015	2 882

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti Expol Trade, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

1.1.3 Charakteristika společnosti Helior CZ, a. s.

Společnost Helior CZ byla založena v roce 1998, je zapsána v obchodním rejstříku u rejstříkového soudu v Praze. Právní formou podnikání je akciová společnost. Bylo vydáno 310 akcií na majitele ve jmenovité hodnotě 10 000 Kč, základní kapitál činí 3 100 000 Kč. Společnost sídlí ve Vodičkově ulici v Praze a působí především ve Středočeském, Karlovarském a Královehradeckém kraji.

Společnost je velkoobchodním dodavatelem tuhých paliv pro průmyslové odběratele, dodává uhlí zejména z produkce Sokolovské uhelné. Pro maloodběratele zahrnují dodávky tuhých paliv celý sortiment českých hnědouhelných revírů, tedy Sokolovské uhelné, Mostecké uhelné a Severočeských dolů. Dále dodává černé uhlí a koks z Ostravsko-karvinských dolů.

Předmětem podnikání společnosti Helior CZ je také výroba, rozvod a prodej tepla. Společnost provozuje tepelný zdroj TEVEX Černožice, který zásobuje teplem průmyslové objekty a část bytové výstavby v katastru obcí Smiřice a Černožice.

Tab. č. 10: Struktura aktiv společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktiva celkem	87 534	244 419	121 658	115 281	139 251
Dlouhodobý majetek	15 083	118 302	22 740	23 189	23 346
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	96 106	11	4	0
Dlouhodobý hmotný majetek	15 078	22 191	21 868	22 324	22 390
Dlouhodobý finanční majetek	5	5	861	861	956
Oběžná aktiva	72 265	125 714	97 833	90 779	115 862
Zásoby	15 834	7 739	21 521	20 582	24 303
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	51 192	107 148	62 782	57 930	52 028
Finanční majetek	5 239	10 827	13 529	12 267	39 531

Zdroj: Rozvahy společnosti Helior CZ, a. s., dostupné na <http://www.justice.cz>

Nejvýznamnější položkou aktiv společnosti Helior CZ jsou oběžná aktiva, konkrétně krátkodobé pohledávky. Z dlouhodobého majetku zaujímá největší část dlouhodobý hmotný majetek.

Tab. č. 11: Struktura pasiv společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Pasiva celkem	87 534	244 419	121 658	115 281	139 251
Vlastní kapitál	15 064	16 282	22 759	25 962	27 129
Základní kapitál	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100
Výsledek hospodaření minulých let	8 789	11 344	12 562	19 039	22 242
Výsledek hospodaření běžného období	2 518	1 218	6 477	3 203	1 072
Cizí zdroje	72 460	228 055	97 979	88 196	112 122
Dlouhodobé závazky	2 149	3 460	3 758	3 373	2 995
Krátkodobé závazky	50 265	194 502	70 243	59 323	83 127
Bankovní úvěry a výpomoci	15 000	20 000	15 000	20 000	15 000

Zdroj: Rozvahy společnosti Helior CZ, a. s., dostupné na <http://www.justice.cz>

Ze struktury pasiv je patrné, že u společnosti Helior CZ výrazně převládají cizí zdroje nad vlastním kapitálem. Cizí zdroje jsou tvořeny z největší části krátkodobými závazky a dále bankovními úvěry. Nejvýznamnější složkou vlastního kapitálu je výsledek hospodaření minulých let.

Tab. č. 12: Struktura tržeb společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby celkem	344 725	324 909	580 443	362 170	389 562
Tržby za prodej zboží	246 889	252 021	285 924	295 599	280 918
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	97 636	72 887	66 675	66 569	74 878
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	200	1	227 844	2	33 766
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	0	0	0	0

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti Helior CZ, a. s., dostupné na <http://www.justice.cz>

Tržby společnosti jsou tvořeny především tržbami za prodej zboží a dále tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb. V nákladových položkách výrazně převládají náklady vynaložené na prodané zboží, další významnou složkou nákladů jsou služby a spotřeba materiálu a energie.

Tab. č. 13: Struktura nákladů společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Náklady vynaložené na prodané zboží	212 734	220 897	261 123	270 813	261 154
Spotřeba materiálu a energie	28 615	28 132	31 161	30 863	36 194
Služby	83 765	59 649	72 935	49 093	50 279
Osobní náklady	7 982	8 137	8 293	8 625	9 509
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	180	0	197 336	0	26 401
Nákladové úroky	684	826	659	618	1 161

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti Helior CZ, a. s., dostupné na <http://www.justice.cz>

1.1.4 Charakteristika společnosti G 2 – trans, s. r. o.

Společnost G 2 – trans, s. r. o., vznikla v roce 1997, je vedená u rejstříkového soudu v Brně. Sídlo společnosti se nachází rovněž v Brně a pole působnosti se soustřeďuje především do Jihomoravského kraje.

Hlavním předmětem podnikání je velkoobchod s pevnými palivy. Společnost patří mezi nejvýznamnější dodavatele pevných paliv v České republice. Nabízí kompletní sortiment tuhých paliv, tj. hnědé uhlí, černé uhlí, brikety včetně rašelinových briket, koks, lignit a antracit. Společnost nakupuje paliva od tuzemských i zahraničních dodavatelů. Jedná se o německé brikety, polské hnědé a černé uhlí a koks dovážený ze Slovenska a Polska. Společnost se také zabývá spediční činností v železniční a silniční dopravě.

Tab. č. 14: Struktura aktiv společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktiva celkem	15 748	8 402	10 522	12 117	12 759
Dlouhodobý majetek	153	77	233	125	437
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	0	0
Dlouhodobý hmotný majetek	153	77	233	125	437
Dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	0	0
Oběžná aktiva	15 595	8 325	10 261	11 969	12 221
Zásoby	0	0	0	0	0
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	13 639	7 688	9 903	11 756	10 605
Finanční majetek	1 956	637	358	213	1 616

Zdroj: Rozvahy společnosti G 2 – trans, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Hlavní majetkovou složkou společnosti G 2 – trans jsou oběžná aktiva, a to krátkodobé pohledávky. Dlouhodobý majetek je zastoupen pouze majetkem hmotným.

Tab. č. 15: Struktura pasiv společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Pasiva celkem	15 748	8 402	10 522	12 117	12 759
Vlastní kapitál	848	1 246	1 526	2 150	2 223
Základní kapitál	102	102	102	102	102
Výsledek hospodaření minulých let	517	736	1 134	1 414	2 039
Výsledek hospodaření běžného období	219	398	280	624	72
Cizí zdroje	14 583	7 580	8 982	9 943	10 605
Dlouhodobé závazky	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	12 771	4 862	5 110	5 051	6 444
Bankovní úvěry a výpomoci	0	0	3 166	3 480	3 321

Zdroj: Rozvahy společnosti G 2 – trans, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Ze struktury pasiv je zřejmé, že převládají cizí zdroje nad vlastními. Cizí zdroje jsou tvořeny zejména krátkodobými závazky, v letech 2006 až 2008 využila společnost také bankovní úvěry. Nejvýznamnější složkou vlastního kapitálu je výsledek hospodaření minulých let.

Tab. č. 16: Struktura tržeb společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby celkem	85 554	118 190	124 037	131 005	99 320
Tržby za prodej zboží	76 793	107 078	108 279	114 837	85 726
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	8 761	11 112	15 758	16 168	13 564
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálů	0	0	0	0	30
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	0	0	0	0

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti G 2 – trans, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

Tržby společnosti jsou tvořeny především tržbami za prodej zboží a dále tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb. Struktura nákladů není z dostupných zdrojů patrná, lze však předpokládat, že nejvýznamnější nákladovou položkou jsou náklady vynaložené na prodané zboží.

Tab. č. 17: Struktura nákladů společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Náklady vynaložené na prodané zboží	70 203	100 369	104 189	110 069	83 633
Spotřeba materiálu a energie *					
Služby *					
Osobní náklady	1 514	1 741	2 033	2 015	2 147
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	0	0	0	0	0
Nákladové úroky	0	0	50	0	0

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společnosti G 2 – trans, s. r. o., dostupné na <http://www.justice.cz>

* Údaje o spotřebě materiálu a energie a o službách nejsou dostupné, bylo čerpáno z výkazu ve zjednodušeném rozsahu.

1.2 Finanční analýza

Pro zhodnocení vlivu EDR na vybrané subjekty v prvním roce jejího zavedení je použita finanční analýza, protože z vývoje ekonomických ukazatelů lze vyčíst, zda zavedená opatření neovlivňují záporně hospodaření vybraných společností.

Předpokladem je, že zdanění pevných paliv a následné zvýšení jejich cen negativně ovlivní množství prodaných pevných paliv, což se projeví snížením tržeb a posléze snížením zisku. Při snížení zisku dojde k poklesu ukazatelů rentability, může dojít ke zhoršení hospodářské aktivity, vyšší zadluženosti a zhoršení likvidity podniků.

V rámci analýzy absolutních ukazatelů bude provedena horizontální analýza zisku a tržeb za prodej zboží. Dále bude následovat analýza poměrových ukazatelů, kde budou hodnoceny tyto ukazatele: rentabilita celkových aktiv, rentabilita vlastního kapitálu, obrat celkových aktiv, celková zadluženost a ukazatele likvidity.

Výběr ukazatelů vychází z teoretických poznatků uvedených v části literární rešerše této práce a také z cílů finanční analýzy, kterými je zjistit vliv EDR na ekonomické subjekty.

1.2.1 Horizontální analýza

1.2.1.1 Horizontální analýza zisku

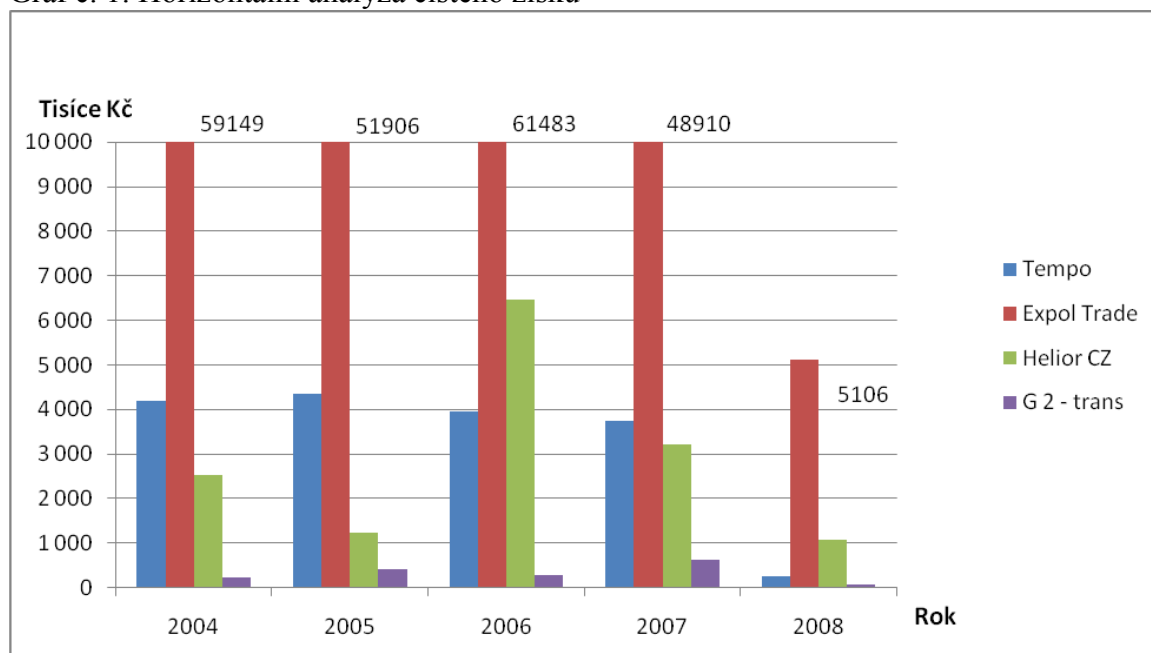
Pro analýzu zisku byl použit výsledek hospodaření za účetní období – čistý zisk. Jedná se o disponibilní zisk po zdanění vytvořený veškerými činnostmi podniku, se kterým může podnik dále nakládat podle svého uvážení.

Tab. č. 18: Vývoj čistého zisku v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	4 200	4 349	3 955	3 738	244
Expol Trade	59 149	51 906	61 483	48 910	5 106
Helior CZ	2 518	1 218	6 477	3 203	1 072
G 2 - trans	219	398	280	624	72

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Graf č. 1: Horizontální analýza čistého zisku

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Z grafu č. 1 je patrné, že u společnosti Tempo došlo v roce 2008 k velmi výraznému propadu zisku, a to o 93,5 % oproti předchozímu roku. Pokles zisku byl způsoben snížením tržeb a zároveň snížením nákladů, přičemž jak snížení tržeb, tak snížení nákladů přispělo k poklesu zisku stejnou měrou.

U ostatních společností byl zaznamenán také velký pokles zisku, pohyboval se mezi 66 a 89,5 %. U společností Expol Trade a Helior CZ došlo ke zvýšení tržeb, ale také

ke zvýšení nákladů. Protože zvýšení nákladů bylo výraznější než zvýšení tržeb, došlo ve výsledku ke snížení zisku. U společnosti G 2 – trans byl pokles zisku způsoben snížením tržeb a snížením nákladů, kdy oba vlivy působily stejnoměrně.

Takto výrazný propad zisku naznačuje, že v roce 2008 nastala zásadní změna. Zavedení ekologických daní, které zdražují tuhá paliva, je jednou z příčin nepříznivého vývoje výsledků hospodaření hodnocených podniků. Projevilo se poklesem přidané hodnoty vytvořené podniky. Společnosti byly nuceny ke snížení obchodní marže a navíc došlo ke zvýšení výkonové spotřeby.

I přes snížení sazby daně z příjmů o 3 % poklesl velmi výrazně čistý zisk všech hodnocených podniků. Z toho je patrné, že snížení daně z příjmů nemělo žádný vliv na hospodářský výsledek podniků.

1.2.1.2 Horizontální analýza tržeb za prodej zboží

Ukazatel tržby za prodej zboží je vyhodnocován proto, že tvoří hlavní příjmovou stranu vybraných společností, a rovněž proto, že společnosti jsou porovnávány zejména z hlediska jejich hlavního předmětu činnosti, který se projevuje právě v této položce.

Tab. č. 19 : Průměrné nákupní ceny uhlí společnosti Tempo v Kč/t včetně ekologické daně

2004	2005	2006	2007	2008
757,67	795,25	841,8	972,15	1224,6

Zdroj: Interní informace společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

Z tabulky je patrný neobvykle vysoký nárůst cen pevných paliv v roce 2008, který činil 26 % oproti každoročnímu zdražování v průměru o 10 %. Podobný vývoj nákupních cen zboží lze očekávat u všech hodnocených společností vzhledem ke stejnému zařazení podle klasifikace CZ-NACE a stejným primárním dodavatelům.

Tab. č. 20: Množství prodaného zboží společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tunách

2004	2005	2006	2007	2008
159 070	148 890	150 930	152 840	138 520

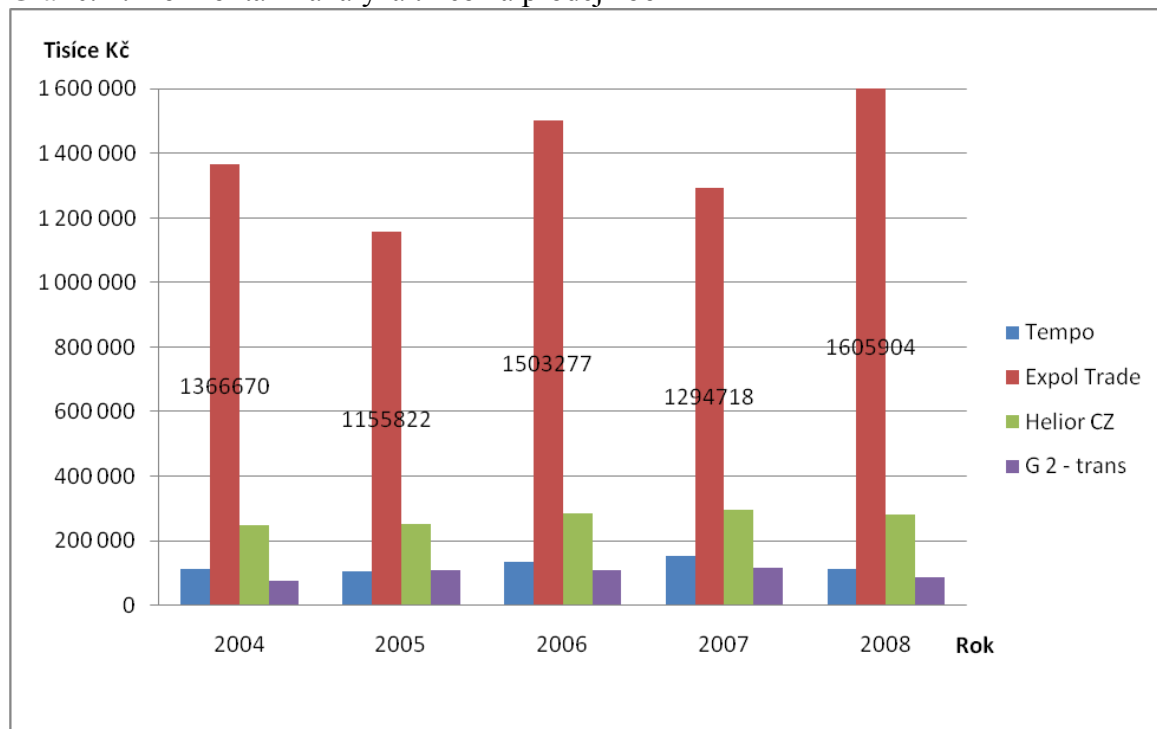
Zdroj: Interní informace společnosti Tempo – Klatovy s. r. o.

Tab. č. 21: Vývoj tržeb za prodej zboží v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	110 889	106 465	132 903	152 583	111 477
Expol Trade	1 366 670	1 155 822	1 503 277	1 294 718	1 605 904
Helior CZ	246 889	252 021	285 924	295 599	280 918
G 2 – trans	76 793	107 078	108 279	114 837	85 726

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Graf č. 2: Horizontální analýza tržeb za prodej zboží

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tržby za zboží společnosti Tempo v roce 2008 meziročně klesly o 26,9 %. O více než 25 % poklesly tržby také společnosti G 2 - trans, rovněž u společnosti Helior CZ došlo k snížení tržeb za zboží. Pokles tržeb byl způsoben snížením objemu obchodovaného zboží. Tuto skutečnost lze přisuzovat zvýšení cen tuhých paliv vlivem zavedení ekologických daní, ale také mírnému průběhu zimy mezi roky 2007 a 2008 a polomům, které zvýšily nabídku dřeva jako substitučního statku. U společnosti Expol Trade došlo v roce 2008 k nárůstu tržeb za zboží a to pravděpodobně díky skutečnosti, že společnost se zaměřuje i na jiné komodity než jsou tuhá paliva, které se rovněž promítají do této položky.

1.2.1.3 Horizontální analýza – závěr

Z horizontální analýzy je patrné, že v roce 2008, kdy byla zavedena ekologická daňová reforma, došlo u hodnocených společností k výraznému poklesu zisku. Tento pokles byl způsoben poklesem tržeb a nákladů (u dvou hodnocených společností) nebo zvýšením nákladů převyšujícím zvýšení tržeb (také v případě dvou společností). Vlivem zdanění a posléze zvýšení cen pevných paliv došlo v roce 2008 ke snížení tržeb za prodej zboží hodnocených společností (vyjma společnost Expol Trade). Z hlediska možnosti bližšího sledování společnosti Tempo je rovněž znatelné vysoké procentní navýšení nákupních cen paliv, které ovlivnilo snížení obchodovaného množství zboží. Provedená horizontální analýza naznačuje negativní působení EDR na vybrané podniky.

1.2.2 Analýza poměrových ukazatelů

1.2.2.1 Rentabilita celkových aktiv

Rentabilita celkových aktiv je dána poměrem zisku k celkovým aktivům. Na místo zisku byl dosazen zisk před odečtením úroků a daní, tzv. EBIT, aby ukazatel nebyl ovlivněn rozdílnou strukturou financování jednotlivých společností vzhledem k odpočtu úroků. Ukazatel rentabilita celkových aktiv vyjadřuje, jakého efektu je dosaženo z celkových aktiv.

ROA = zisk před odečtením úroků a daní (EBIT)/aktiva

$$= (\text{Výkaz zisku a ztráty ř. 61 + ř. 43}) / \text{Rozvaha ř. 1}$$

Tab. č. 22: Vývoj EBIT v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	5 831	5 909	5 209	5 041	500
Expol Trade	88 142	72 444	83 919	66 885	8 046
Helior CZ	3 958	3 440	9 290	4 245	1 888
G 2 – trans	315	654	478	845	105

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 23: Vývoj aktiv v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	11 773	11 570	13 825	22 422	21 576
Expol Trade	340 659	280 342	422 266	330 444	377 661
Helior CZ	87 534	244 419	121 658	115 281	139 251
G 2 – trans	15 748	8 402	10 522	12 117	12 759

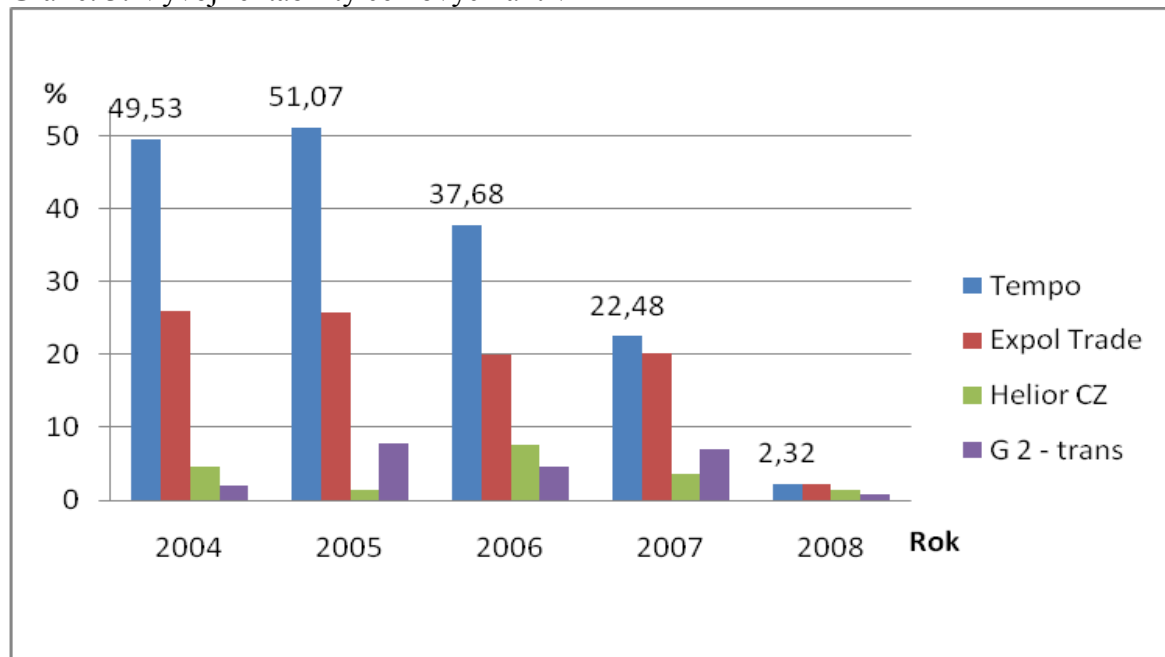
Zdroj: Rozvahy společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 24: Vývoj rentability celkových aktiv v procentech

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	49,53	51,07	37,68	22,48	2,32
Expol Trade	25,87	25,84	19,87	20,24	2,13
Helior CZ	4,52	1,41	7,64	3,68	1,36
G 2 – trans	2	7,78	4,54	6,97	0,82

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf č. 3: Vývoj rentability celkových aktiv

Zdroj: Vlastní výpočty

Rentabilita celkových aktiv společnosti Tempo měla od roku 2006 sestupnou tendenci, v roce 2008 však klesla prudce. Tento pokles byl zapříčiněn velkým snížením zisku, jak již bylo analyzováno výše. U ostatních sledovaných společností došlo v roce 2008 také ke snížení rentability celkových aktiv, nejvýrazněji u společnosti Expol Trade. U všech společností bylo snížení rentability celkových aktiv způsobeno poklesem zisku, vliv zvýšení aktiv byl minimální.

U všech hodnocených subjektů byl v prvním roce zavedení EDR zaznamenán značný pokles rentability celkových aktiv oproti vývoji v předchozích letech. Z toho lze usuzovat, že zavedení EDR mělo na hodnocené podniky negativní vliv.

1.2.2.2 Rentabilita vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu udává výnosnost vlastního kapitálu podniku. Vypočítá se jako podíl čistého zisku a vlastního kapitálu.

ROE = čistý zisk/vlastní kapitál

= Výkaz zisku a ztrát ř. 60/Rozvaha ř. 68

Tab. č. 25: Vývoj vlastního kapitálu v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	4 378	8 727	12 682	1 6420	16 664
Expol Trade	162 735	184 147	228 359	253 140	258 246
Helior CZ	15 064	16 282	22 759	25 962	27 129
G 2 – trans	848	1246	1 526	2 150	2 223

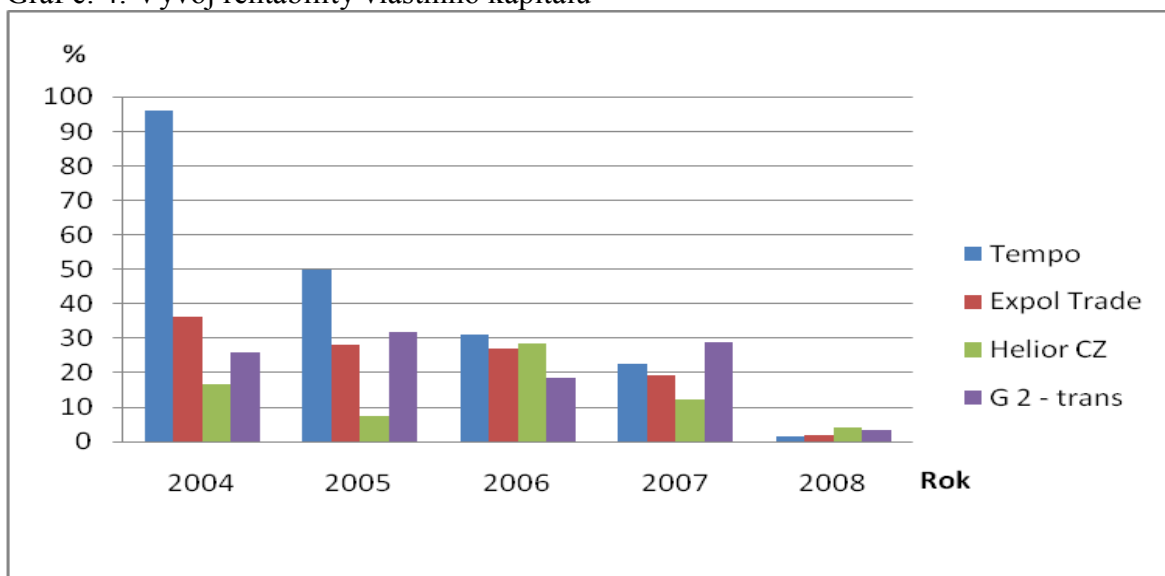
Zdroj: Rozvahy společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 26: Vývoj rentability vlastního kapitálu v procentech

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	95,93	49,83	31,19	22,76	1,46
Expol Trade	36,35	28,19	26,92	19,32	1,98
Helior CZ	16,72	7,48	28,46	12,34	3,95
G 2 – trans	25,83	31,94	18,35	29,02	3,24

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf č. 4: Vývoj rentability vlastního kapitálu

Zdroj: Vlastní výpočty

Rentabilita vlastního kapitálu společnosti Tempo od roku 2004 klesala. V roce 2008 dosáhla hodnoty pouze 1,46 %. Tento pokles byl způsoben mírným nárůstem vlastního kapitálu, který zahrnuje zisk minulých let, a zároveň snižováním zisku.

Stejně tak klesala rentabilita vlastního kapitálu společnosti Expol Trade. Na rozdíl od společnosti Tempo nedosahovala na počátku sledovaného období tak vysokých hodnot. V roce 2008 však došlo i u společnosti Expol Trade k velkému poklesu rentability vlastního kapitálu. Tento nepříznivý vývoj byl shodně zapříčiněn snižováním zisku (vyjma roku 2006) při současném nárůstu vlastního kapitálu.

U společností Helior CZ a G 2 – trans se rentabilita vlastního kapitálu vyvíjela kolísavě v závislosti na kolísavém vývoji čistého zisku. Také u těchto společností došlo v roce 2008 k výraznému poklesu zisku, a tím pádem i k výraznému poklesu rentability vlastního kapitálu.

Pokles rentability vlastního kapitálu byl zapříčiněn především výrazným snížením zisku. Snížení zisku bylo do značné míry ovlivněno zatížením pevných paliv ekologickou daní, což se promítlo do zvýšení jejich cen.

1.2.2.3 Rentabilita – závěr

Rentabilita celkových aktiv i rentabilita vlastního kapitálu hodnocených společností v roce 2008 výrazně klesly. Pokles rentability byl způsoben značným snížením zisku, které souvisí se zvýšením cen pevných paliv vlivem zdanění.

1.2.2.4 Obrat celkových aktiv

Obrat celkových aktiv měří efektivnost využívání aktiv. Udává, kolikrát za rok se aktiva obrátí přes tržby. Pozitivní je růst ukazatele v čase.

Obrat celkových aktiv = tržby/aktiva

$$= (\text{Výkaz zisku a ztráty ř. 1 + ř. 5}) / \text{Rozvaha ř. 1}$$

Tab. č. 27: Vývoj tržeb v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	122 487	116 206	140 429	162 755	121 867
Expol Trade	1 368 834	1 157 935	1 504 893	1 296 749	1 608 661
Helior CZ	344 525	324 908	352 599	362 168	355 796
G 2 – trans	85 554	118 190	124 037	131 005	99 290

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 28: Vývoj obratu celkových aktiv

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	10,4	10,04	10,16	7,26	5,65
Expol Trade	4,02	4,13	3,56	3,92	4,26
Helior CZ	3,94	1,33	2,9	3,14	2,56
G 2 – trans	4,88	12,74	10,29	9,48	6,72

Zdroj: Vlastní výpočty

Je patrné, že počet obrátek celkových aktiv společnosti Tempo se v letech 2007 a 2008 snižoval, což naznačuje méně efektivní využívání aktiv pro tvorbu tržeb oproti předchozím rokům.

U společnosti Expol Trade byl zaznamenán pozitivní vývoj ukazatele. Po mírném poklesu v roce 2006 se obrat celkových aktiv v letech 2007 a 2008 zlepšoval. Společnost Expol Trade byla schopná účinněji využívat svá aktiva.

U společnosti Helior CZ byl vývoj ukazatele za sledované období kolísavý a v roce 2008 došlo opět ke snížení. I přes mírné zvýšení použitých aktiv se tržby snížily. Snížila se tedy efektivita využívání aktiv.

Podobně jako u společnosti Helior CZ klesl obrat celkových aktiv v roce 2008 i u společnosti G 2 – trans. Klesající tendence obratu celkových aktiv se u této společnosti projevovala již od roku 2005, přesto však byla hodnota ukazatele v roce 2008 nejvyšší ze všech hodnocených společností.

Hospodářská aktivita vybraných společností (vyjma společnost Expol Trade) se v roce 2008 snížila. Tento nepříznivý vývoj byl zapříčiněn snížením tržeb, které bylo způsobeno snížením obchodovaného množství zboží vlivem zvýšení cen pevných paliv. I zde je možné sledovat negativní dopad zavedení ekologických daní.

1.2.2.5 Celková zadluženost

Ukazatel celková zadluženost vyjadřuje podíl dluhu na aktivech, informuje o finanční struktuře podniku neboli o skladbě kapitálu. Podíl použitých cizích zdrojů je do značné míry dán přístupem podnikatelského subjektu k riziku. Celková zadluženost se vypočítá podílem cizího kapitálu (celkového dluhu) k celkovým aktivům.

Celková zadluženost = cizí kapitál/celková aktiva

= Rozvaha ř. 85/Rozvaha ř. 1

Tab. č. 29: Vývoj cizích zdrojů v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	7 395	2 843	1 143	6 002	4 852
Expol Trade	177 266	94 343	193 503	75 897	119 104
Helior CZ	72 460	228 055	97 979	88 196	112 122
G 2 – trans	14 583	7 580	8 982	9 943	10 605

Zdroj: Rozvahy společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 30: Vývoj celkové zadluženosti v procentech

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	62,81	24,57	8,27	26,77	22,49
Expol Trade	52,04	33,65	45,82	22,97	31,54
Helior CZ	82,78	93,3	80,54	76,51	80,52
G 2 – trans	92,6	90,22	85,36	82,06	83,12

Zdroj: Vlastní výpočty

Celková zadluženost společnosti Tempo se pohybovala ve sledovaném období na poměrně nízké úrovni kromě roku 2004, kdy přesáhla hranici 60 %. V letech 2005, 2007 a 2008 se hodnoty zadluženosti pohybovaly okolo 25 %, v roce 2006 činila celková zadluženost

pouze 8,27 %. Cizí zdroje společnosti Tempo byly ve sledovaném období tvořeny především krátkodobými závazky, v roce 2007 a 2008 využila společnost také bankovní úvěr. Nízká zadluženost je dána tím, že společnost Tempo preferuje vlastní zdroje pro financování své činnosti

U společnosti Expol Trade se hodnoty celkové zadluženosti pohybovaly ve sledovaném období v rozmezí 22 až 52 %. Nejvyšší zadluženosti bylo dosaženo v roce 2004, kdy společnost zároveň zaznamenala nejvyšší rentabilitu. Použití cizích zdrojů bylo tedy oprávněné. Společnost využívala v letech 2004 až 2007 bankovní úvěry.

Celková zadluženost společností Helior CZ a G 2 – trans dosahovala poměrně vysokých hodnot. U společnosti Helior CZ se cizí zdroje podílely na financování v rozpětí 76 až 93 %, u společnosti G 2 – trans v rozmezí 82 až 92 %. Obě společnosti využívaly v průběhu sledovaného období bankovní úvěry.

Z vývoje ukazatele celkové zadluženosti není v prvním roce zavedení EDR patrný negativní vliv jejího působení na hodnocené subjekty, vzhledem k tomu, že nedošlo k výraznějšímu zvýšení ani snížení zadluženosti.

1.2.2.6 Ukazatele likvidity

1.2.2.6.1 Běžná likvidita

Běžná likvidita se vyjadřuje jako poměr oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Udává, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky. Hodnota ukazatele běžná likvidita by měla být vyšší než 1,5.

Běžná likvidita = oběžná aktiva/krátkodobé závazky

$$= \text{Rozvaha ř. 31} / (\text{Rozvaha ř. 102} + \text{ř. 116} + \text{ř. 117})$$

Tab. č. 31: Vývoj oběžných aktiv v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	11 445	10 660	11 017	17 077	16 941
Expol Trade	305 445	260 425	391 998	288 505	340 877
Helior CZ	72 265	125 714	97 833	90 779	115 862
G 2 – trans	15 595	8 325	10 261	11 969	12 221

Zdroj: Rozvahy společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 32: Vývoj krátkodobých závazků v tisících Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	7 345	2 763	1 143	2 614	2 280
Expol Trade	176 207	93 882	192 991	75 329	118 513
Helior CZ	65 265	214 502	85 243	79 323	98 127
G 2 – trans	12 771	4 862	5 110	5 051	6 444

Zdroj: Rozvahy společností dostupné na <http://www.justice.cz>

Tab. č. 33: Vývoj běžné likvidity

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	1,56	3,86	9,64	6,53	7,43
Expol Trade	1,73	2,77	2,03	3,83	2,88
Helior CZ	1,11	0,59	1,15	1,14	1,18
G 2 – trans	1,22	1,71	2,01	2,37	1,9

Zdroj: Vlastní výpočty

Hodnoty běžné likvidity společnosti Tempo přesahovaly ve sledovaném období minimální doporučenou hranici 1,5, v rozmezí let 2006 až 2008 překračovaly tuto hranici několikanásobně. Ze struktury oběžných aktiv (tab. č. 2) je zřejmé, že vysoké hodnoty běžné likvidity nebyly způsobeny přílišným držením zásob. Podstatnou část oběžných aktiv tvořily krátkodobé pohledávky. Stav krátkodobých závazků byl v porovnání s krátkodobými pohledávkami nízký.

U společnosti Expol Trade taktéž převyšovaly hodnoty běžné likvidity hranici 1,5.

Běžná likvidita společnosti Helior CZ se pohybovala pouze okolo 1,15, v roce 2005 klesla dokonce na 0,59. Krátkodobé závazky společnosti byly nedostatečně kryty oběžnými aktivy. Společnost byla ohrožena problémy s platební schopností.

Společnost G 2 – trans se dostala pod hranici 1,5 běžné likvidity v roce 2004, v ostatních letech tuto hranici překračovala.

Z vývoje běžné likvidity není patrný vliv zavedení EDR na hodnocené podniky. V roce 2008 nebylo zaznamenáno zhoršení ukazatele, které by mohlo být způsobeno právě vlivem EDR.

1.2.2.6.2 Pohotová likvidita

Ukazatel pohotová likvidita je dán poměrem oběžných aktiv snížených o zásoby a krátkodobých závazků. Pro zachování likvidity podniku by měla hodnota pohotové likvidity překračovat 1.

Pohotová likvidita = oběžná aktiva – zásoby/krátkodobé závazky

$$= (\text{Rozvaha ř. 31} - \text{ř. 32}) / (\text{Rozvaha ř. 102} + \text{ř. 116} + \text{ř. 117})$$

Tab. č. 34: Vývoj pohotové likvidity

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	1,56	3,74	8,61	6,35	7
Expol Trade	1,38	2,57	1,7	3,2	2,5
Helior CZ	0,86	0,55	0,9	0,88	0,93
G 2 – trans	1,22	1,71	2,01	2,37	1,9

Zdroj: Vlastní výpočty

Vývoj pohotové likvidity hodnocených podniků se velmi podobá vývoji běžné likvidity. Hodnoty pohotové likvidity společností Tempo, Expol Trade a G 2 – trans přesahovaly ve všech letech sledovaného období minimální doporučenou hodnotu 1. Tyto společnosti by neměly mít problémy se splácením svých závazků. Pohotová likvidita společnosti Helior CZ se pohybovala pod doporučenou úroveň, což by mohlo naznačovat sníženou schopnost společnosti uhrazovat své závazky.

Protože nedošlo u všech hodnocených společností ke stejnému vývoji pohotové likvidity v roce zavedení EDR, nelze z tohoto ukazatele usuzovat na vlivu EDR na hodnocené subjekty.

1.2.2.6.3 Okamžitá likvidita

Okamžitá likvidita měří schopnost podniku hradit své právě splatné závazky. Likvidita firmy je zajištěna při hodnotě ukazatele alespoň 0,2.

Okamžitá likvidita = peněžní prostředky + ekvivalenty/krátkodobé závazky

$$= \text{Rozvaha ř. 58} / (\text{Rozvaha ř. 102} + \text{ř. 116} + \text{ř. 117})$$

Tab. č. 35: Vývoj okamžité likvidity

	2004	2005	2006	2007	2008
Tempo	0,12	0,3	0,07	0,5	1,8
Expol Trade	0,05	0,31	0,01	-0,26	0,31
Helior CZ	0,08	0,05	0,16	0,15	0,4
G 2 – trans	0,15	0,13	0,07	0,04	0,25

Zdroj: Vlastní výpočty

Z vývoje okamžité likvidity je patrné, že všechny z hodnocených společností se v průběhu sledovaného období dostaly pod kritickou hranici 0,2. Nejlepší výsledky okamžité likvidity

byly zaznamenány u společnosti Tempo, u které se vyskytly menší nedostatky v roce 2004 a v roce 2006. Společnost Expol Trade dosáhla s hodnotami okamžité likvidity nad požadovanou úroveň pouze v letech 2005 a 2008, v roce 2007 klesla dokonce na zápornou hodnotu. Společnosti Helior CZ a G 2 – trans se potýkaly s problémy s okamžitou likviditou dlouhodobě, jen v roce 2008 se jim podařilo přesáhnout hranici 0,2.

U všech společností došlo v roce 2008 ke zlepšení ukazatele okamžitá likvidita, což znamená lepší schopnost podniků splácet své závazky. Nelze však prokázat, jestli tento pozitivní vývoj souvisí se zavedením EDR či nikoli.

1.2.2.6.4 Likvidita – závěr

Z vývoje ukazatelů likvidity nelze jednoznačně posoudit vliv zavedení EDR na hodnocené podniky. Ukazatele se u jednotlivých společností vyvíjely různě, a proto není možné určit, zda byl vývoj ovlivněn zavedením EDR nebo působením jiných faktorů.

V Závěr

Ekologická daňová reforma je jedním z nejvýznamnějších nástrojů environmentální politiky. V České republice se EDR začala uplatňovat od 1. ledna 2008, realizuje se ve třech etapách. Základním principem reformy je výnosová neutralita.

V rámci první etapy EDR (v letech 2008 až 2009) byly zavedeny daně ze zemního plynu, z pevných paliv a z elektřiny. Zároveň došlo ke snížení sazeb daně z příjmů. U právnických osob byla v roce 2008 snížena daň z příjmů z 24 % na 21 % a dále se snižovala v roce 2009 na 20 % a v roce 2010 na 19 %. Pro daň z příjmů fyzických osob byla od roku 2008 stanovena jednotná sazba daně ve výši 15 %. Pro rok 2009 bylo kalkulováno s dalším snížením daně na 12,5 %, k tomuto však nedošlo. Následně rovněž v roce 2009 došlo ke snížení sazby příspěvku na sociální pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem. Výnos nově zavedených daní byl po prvním roce průběhu EDR nižší, než se očekávalo, namísto předpokládaných více než 4 miliard korun se vybralo pouze zhruba 2,5 miliardy.

Druhá etapa EDR se realizuje v letech 2010 až 2013 a zaměřuje se především na oblast ochrany ovzduší. Od plánované novelizace energetických daní bylo upuštěno. Sazby příspěvku na sociální pojištění zůstávají na počátku druhé etapy EDR stejné. Nedochozí ani k původně plánovanému snížení sazeb nemocenského pojištění placeného zaměstnavatelem, to se posouvá na rok 2011.

Třetí etapa EDR proběhne v rozmezí let 2014 až 2017 a bude vycházet z vyhodnocení působení a účinků předchozích dvou etap.

Ekonomické souvislosti spojené se zavedením EDR se promítají do mnoha oblastí společenského života. Tato práce je zaměřena na sledování ekonomických souvislostí EDR na mikroekonomické úrovni, konkrétně se zabývá sledováním vlivu EDR na vybrané podniky, jejichž hlavním předmětem činnosti je obchodování s pevnými palivy. Těchto společností se zavedení ekologických daní týká bezprostředně a zároveň lze dle jejich ekonomických výsledků analyzovat také chování konečných spotřebitelů.

Pro posouzení ekonomických dopadů reformy na zvolené podniky byla provedena finanční analýza za období 2004 až 2008. Z výsledků analýzy je zřejmé, že v roce 2008, kdy byla

zavedena ekologická daňová reforma, došlo ke značnému zhoršení vybraných ekonomických ukazatelů hodnocených firem.

Velmi výrazně klesly zisky všech hodnocených společností, a to i přes snížení sazby daně z příjmů právnických osob o 3 %. Pokles zisku ovlivnil vývoj dalších ukazatelů, především působil na snížení rentability.

Propad zisku souvisel se zdražením tuhých paliv vlivem zavedení ekologických daní. U společnosti Tempo byl v roce 2008 zaznamenán nárůst nákupních cen paliv o 26 %, podobný vývoj postihl zřejmě i ostatní hodnocené podniky. Společnosti byly nuceny ke snížení obchodní marže a také došlo ke zvýšení výkonové spotřeby, což se projevilo v poklesu přidané hodnoty vytvořené podniky.

Snížení sazby daně z příjmů dostatečně nekompensovalo ztráty způsobené zdaněním pevných paliv. Další opatření, která by tyto ztráty eliminovala, se realizovala až v následujících letech EDR. Jejich vliv nebylo možné dosud hodnotit z důvodu nedostupnosti potřebných údajů.

S poklesem zisku souvisí snížení tržeb za prodej zboží, které bylo zaznamenáno u tří ze čtyř hodnocených podniků. Snížení tržeb je také indikátorem nepříznivého hospodářského vývoje a promítá se do dalších ekonomických ukazatelů. Jednou z příčin poklesu tržeb byl nárůst cen tuhých paliv vlivem zdanění, které působil na snížení obchodovaného množství zboží.

U všech hodnocených společností výrazně klesly v roce 2008 ukazatele rentability – rentabilita celkových aktiv a rentabilita vlastního kapitálu. Pokles rentability jak celkových aktiv, tak vlastního kapitálu byl zapříčiněn především výrazným snížením zisku. Vliv zvýšení aktiv na pokles rentability celkových aktiv a zvýšení vlastního kapitálu na pokles rentability vlastního kapitálu byl minimální. Z hlediska ekonomických souvislostí EDR a jejich působení na vybrané podniky je zřejmé, že snížení rentability bylo přes snížení zisku způsobeno zatížením pevných paliv ekologickou daní a následným zvýšením jejich cen.

Hospodářská aktivita vybraných společností hodnocená pomocí ukazatele obrát celkových aktiv se v roce 2008 snížila (vyjma společnost Expol Trade). Tento nepříznivý vývoj byl

zapříčiněn snížením tržeb, které bylo způsobeno snížením obchodovaného množství zboží vlivem zvýšení cen pevných paliv.

Ekonomické souvislosti zavedení EDR a jejich vliv na hodnocené podniky není patrný z vývoje celkové zadluženosti, vzhledem k tomu, že nedošlo k výraznějšímu zvýšení ani snížení zadluženosti sledovaných společností.

Z vývoje ukazatelů likvidity nelze jednoznačně posoudit vliv zavedení EDR na hodnocené podniky. Ukazatele se u jednotlivých společností vyvíjely odlišně, a proto není možné určit, zda byl jejich vývoj ovlivněn zavedením EDR nebo působením jiných faktorů.

Rok 2008 nebyl pro hodnocené společnosti úspěšný, došlo především k velkému propadu zisku. Z hlediska ekonomických souvislostí EDR mělo zavedení ekologických daní, které zdražilo tuhá paliva, negativní dopad na hodnocené subjekty. Přesto nelze z provedené analýzy s přesností určit, do jaké míry byl nepříznivý hospodářský vývoj hodnocených společností zapříčiněn zavedením EDR a do jaké míry působením ostatních vlivů. V dané oblasti podnikání je nutné brát v úvahu také vývoj klimatických podmínek, kdy nadprůměrné teploty v zimním období snižují spotřebu paliv. Tento případ nastal právě v topné sezóně 2007/2008. Dalším aspektem ovlivňujícím výsledky hospodaření hodnocených podniků je dostupnost substitučních statků, zejména dřeva. Ta do určité míry souvisí s oblastí působení konkrétního podniku.

Na základě provedené analýzy je patrné, že v roce 2008 došlo ke snížení spotřeby pevných paliv konečnými spotřebiteli. Zde je možné sledovat souvislosti se zavedením ekologických daní v rámci EDR. Zvýšení cen pevných paliv, které nastalo v roce 2008, působilo na chování konečných spotřebitelů. Z hlediska ekonomických souvislostí se toto negativně projevilo v oblasti hospodářských výsledků hodnocených podniků. Z pohledu ekologického cíle EDR lze pozorovat náznak požadovaného výsledku, kterým je omezení spotřeby produktů zatěžujících životní prostředí.

Z cílů ekologické daňové reformy i z výsledků této práce vyplývá, že oblast využívání pevných paliv je a v budoucnu stále více bude znevýhodňovaná oproti jiným zdrojům energie. Na základě zjištěných údajů se autorka práce domnívá, že nepříznivý vývoj ekonomických výsledků podniků, které se zabývají obchodováním s pevnými palivy bude

pokračovat. V reakci na tento předpoklad lze tedy dotčeným podnikům doporučit, aby se v budoucnu zaměřily zejména na následující činnosti:

- distribuce automatických kotlů na tuhá paliva, které mají vysokou účinnost a splňují požadavky na ekologické spalování. Tyto by bylo možné nabízet v rámci vytvořené distribuční sítě jako komplement k tuhým palivům, kdy by jejich využití bylo pro zákazníka výhodné zejména z ekonomicko-ekologického pohledu (tuhá paliva jsou stále jedním z nejlevnějších zdrojů energie).
- orientace na alternativní zdroje energie (např. biomasa, solární energie, tepelná čerpadla), kdy může být opět využita stávající distribuční síť,
- diverzifikace do jiných oblastí podnikání.

Závěrem této práce je možné konstatovat, že zavedení EDR je nutným opatřením v zájmu zachování kvality životního prostředí. Reforma je koncipována tak, aby její ekonomické dopady nezatížily jednorázově dotčené subjekty. Ekonomické souvislosti EDR se prolínají mnoha oblastmi. Není možné se vyhnout nepříznivým vlivům na některé ekonomické subjekty, resp. na některá odvětví. Pozitivní efekty EDR lze očekávat až po určitém časovém odstupu.

Ekologickou daňovou reformu je potřeba chápat jako komplexní opatření, které je součástí celého systému národní ekonomiky. Ekonomické souvislosti EDR působí společně s ostatními opatřeními v rámci tohoto systému. Dále je nutné při hodnocení ekonomických souvislostí EDR přihlídnout rovněž k celkovému hospodářskému vývoji dané země.

VI Seznam tabulek

Tab. č. 1: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob	31
Tab. č. 2: Struktura aktiv společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč	60
Tab. č. 3: Struktura pasiv společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč.....	61
Tab. č. 4: Struktura tržeb společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč	61
Tab. č. 5: Struktura nákladů společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tisících Kč	62
Tab. č. 6: Struktura aktiv společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč	63
Tab. č. 7: Struktura pasiv společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč	63
Tab. č. 8: Struktura tržeb společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč	64
Tab. č. 9: Struktura nákladů společnosti Expol Trade, s. r. o. v tisících Kč.....	64
Tab. č. 10: Struktura aktiv společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč.....	65
Tab. č. 11: Struktura pasiv společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč	65
Tab. č. 12: Struktura tržeb společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč.....	66
Tab. č. 13: Struktura nákladů společnosti Helior CZ, a. s. v tisících Kč.....	66
Tab. č. 14: Struktura aktiv společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč.....	67
Tab. č. 15: Struktura pasiv společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč	67
Tab. č. 16: Struktura tržeb společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč.....	67
Tab. č. 17: Struktura nákladů společnosti G 2 – trans, s. r. o. v tisících Kč	68
Tab. č. 18: Vývoj čistého zisku v tisících Kč	69
Tab. č. 19 : Průměrné nákupní ceny uhlí společnosti Tempo v Kč/t včetně ekologické daně	70
Tab. č. 20: Množství prodaného zboží společnosti Tempo – Klatovy s. r. o. v tunách	70

Tab. č. 21: Vývoj tržeb za prodej zboží v tisících Kč.....	71
Tab. č. 22: Vývoj EBIT v tisících Kč	72
Tab. č. 23: Vývoj aktiv v tisících Kč	73
Tab. č. 24: Vývoj rentability celkových aktiv v procentech.....	73
Tab. č. 25: Vývoj vlastního kapitálu v tisících Kč.....	74
Tab. č. 26: Vývoj rentability vlastního kapitálu v procentech.....	74
Tab. č. 27: Vývoj tržeb v tisících Kč	76
Tab. č. 28: Vývoj obrátu celkových aktiv.....	76
Tab. č. 29: Vývoj cizích zdrojů v tisících Kč	77
Tab. č. 30: Vývoj celkové zadluženosti v procentech	77
Tab. č. 31: Vývoj oběžných aktiv v tisících Kč.....	78
Tab. č. 32: Vývoj krátkodobých závazků v tisících Kč	79
Tab. č. 33: Vývoj běžné likvidity	79
Tab. č. 34: Vývoj pohotové likvidity.....	80
Tab. č. 35: Vývoj okamžité likvidity	80

VII Seznam grafů

Graf č. 1: Horizontální analýza čistého zisku	69
Graf č. 2: Horizontální analýza tržeb za prodej zboží	71
Graf č. 3: Vývoj rentability celkových aktiv	73
Graf č. 4: Vývoj rentability vlastního kapitálu	75

VIII Seznam literatury

BENEŠ, M. et al. Analýza koncepce ekologické daňové reformy. Praha: A plus, 2006. 33 s. ISBN 80-902514-9-8.

BRANŽOVSKÝ, A. Aktuálně v oblasti environmentální ekonomiky. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze, 1995. 113 s. ISBN 80-7184-105-6.

HOLMAN, R. Mikroekonomie. Středně pokročilý kurz. Praha: C. H. Beck, 2002. 591 s. ISBN 80-7179-737-5.

CHARVÁT, H. Ekologická daňová reforma vybrala méně, změna pojištění se nekoná. Dostupné [online] <<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2151540>> [cit-25-02-2010].

JANČÁŘOVÁ, I. Ekologická politika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 207 s. ISBN 80-210-3599-4.

KALOUSEK, M. Zpráva o koncepci realizace ekologického rozměru daňové reformy. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2009.

KISLINGEROVÁ, E., HNILICA, J. Finanční analýza – krok za krokem. Praha: C. H. Beck, 2005. 137 s. ISBN 80-7179-321-3.

KOLEKTIV AUTORŮ. Ekonomické nástroje pro trvale udržitelný rozvoj České republiky. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze, 1993. 162 s. ISBN 80-7066-829-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. Ekologická daňová reforma v SRN a její přípravy v ČR: sborník příspěvků ke studiu problematiky. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Fakulta životního prostředí, 2005. 122 s. ISBN 80-7044-654-4.

KONEČNÝ, M. Finanční analýza a plánování. 4. vydání. Brno: PC-DIR, 1999. 64 s. ISBN 80-214-1279-8.

KOTECKÝ, V. Ekologická daňová reforma. Brno: Hnutí DUHA, 2003. 14 s. ISBN 80-902823-7-7.

KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P. Poklady skryté v účetnictví, díl I., Jak porozumět účetním výkazům. 4. vydání. Praha: Polygon, 1997. 248 s. ISBN 80-85967-47-2.

KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P. Poklady skryté v účetnictví, díl II., Finanční analýza účetních výkazů. 3. vydání. Praha: Polygon, 1997. 303 s. ISBN 80-85967-56-1.

KUTÁK, A. Příprava II. etapy EDR. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2008.

LANDA, M. Finanční a manažerské účetnictví podnikatelů. Ostrava: KEY Publishing, 2008. 324 s. ISBN 978-80-87071-85-4.

LUKÁŠOVÁ, J. Změny v sociálním a zdravotním pojištění v roce 2010. ISSN 1802-8012. Dostupné [online] <<http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-v-pojisteni-v-roce-2010/>> [cit-13-03-2010].

MANKIW, N. G. Základy ekonomie. Praha: Grada Publishing, 2000. 768 s. ISBN 80-7169-891-1.

MOLDAN, B. Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí. Praha: Karolinum, 1997. 307 s. ISBN 80-7184-434-9.

MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P. Finanční analýza. 2. vydání. Praha: ASPI, 2006. 228 s. ISBN 80-7357-219-2.

Oficiální webové stránky Ministerstva životního prostředí ČR. Principy a harmonogram ekologické daňové reformy. Dostupné [online] <[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPAKFIH8IJF](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPAKFIH8IJF)> [cit-19-04-2008].

REMTOVÁ, K. Strategie podniku v péči o životní prostředí – Dobrovolné nástroje. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006. 102 s. ISBN 80-245-1086-3.

RITSCHELOVÁ, I. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2002. 97 s. ISBN 80-7044-415-0.

ROSOCHATECKÁ, E. et al. Ekonomika podniků. 9. vydání. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2010. 209 s. ISBN 978-80-213-1892-2.

SEDLÁČEK, J. Finanční analýza podniku. Brno: Computer Press, 2007. 154 s. ISBN 978-80-251-1830-6.

SYNEK, M. et al. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999. 456 s. ISBN 80-7179-228-4.

ŠAUER, P., LIVINGSTON, M. Ekonomie životního prostředí a ekologické politika – vybrané klasické stati. Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 1996. 202 s. ISBN 80-902168-0-3.

ŠTĚPÁNEK, Z. Ekonomika a životní prostředí. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 1999. 144 s. ISBN 80-7044-268-9.

TIETENBERG, T. Environmental economics and policy. 4. vydání. United States of America: Pearson, 2004. 498 s. ISBN 0-321-19412-8.

VITURKA, M. Environmentální ekonomika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. 106 s. ISBN 80-210-3654-0.

ZIMMERMANNOVÁ, J. Ekologická daňová reforma v ČR (I). ISSN 1801-4399. Dostupné [online] <<http://www.tzb-info.cz/t.py?t=2&i=4562>> [cit-08-04-2008].

ZIMMERMANNOVÁ, J. Ekologická daňová reforma v ČR (II). ISSN 1801-4399. Dostupné [online] <<http://www.tzb-info.cz/t.py?t=2&i=4562>> [cit-08-04-2008].

Internetové zdroje

<http://portal.justice.cz/justice2/uvod/uvod.aspx>

<http://www.expol.cz/expol-ostrava/index.html>

<http://www.helior.cz/index.html>

<http://www.g2trans.cz/>

IX Přílohy

1 Seznam příloh

Příloha č. 1 (list A): Výkaz zisku a ztráty společnosti Tempo - Klatovy s.r.o. ke dni 31.12.2008	93
Příloha č. 1 (list B).....	94
Příloha č. 2 (list A): Rozvaha společnosti Tempo - Klatovy s.r.o. ke dni 31.12.2008	95
Příloha č. 2 (list B).....	96
Příloha č. 2 (list C).....	97
Příloha č. 2 (list D).....	98
Příloha č. 3: Výstupy z výpočetních tabulek	99

2 Přílohy

Příloha č. 1 (list A): Výkaz zisku a ztráty společnosti Tempo - Klatovy s.r.o. ke dni 31.12.2008

Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY, druhové členění

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2008

(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

TEMPO-Klatovy s.r.o.

Veselí 17

Janovice nad Úhlavou

34021

IČ
2 6 3 6 1 7 8 7

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			běžném 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	01	111 477	152 583
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02	101 032	139 441
+	Obchodní marže (I. - A.)	03	10 445	13 142
II.	Výkony (II.1. až II.3.)	04	11 102	11 025
II.1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	05	10 390	10 172
2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	0	0
3.	Aktivace	07	712	853
B.	Výkonová spotřeba (B.1. + B.2.)	08	14 815	13 964
B. 1.	Spotřeba materiálu a energie	09	4 301	3 537
2.	Služby	10	10 514	10 427
+	Přidaná hodnota (I. - A. + II. - B.)	11	6 732	10 203
C.	Osobní náklady (součet C.1. až C.4.)	12	5 271	4 497
C. 1.	Mzdové náklady	13	3 905	3 336
2.	Odměny členům orgánu společnosti a družstva	14	0	0
3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	15	1 350	1 149
4.	Sociální náklady	16	18	12
D.	Daně a poplatky	17	178	152
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	18	827	625
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálů (III.1. + III.2.)	19	0	0
III.1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20	0	0
2.	Tržby z prodeje materiálů	21	0	0
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodob. majetku a materiálů (F.1. + F.2.)	22	0	0
F. 1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	23	0	0
2.	Prodaný materiál	24	0	0
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	25	24	-34
IV.	Ostatní provozní výnosy	26	247	309
H.	Ostatní provozní náklady	27	291	291
V.	Převod provozních výnosů	28	24	0
I.	Převod provozních nákladů	29	24	0
*	Provozní výsledek hospodaření (zohlednění položek (+), až V.)	30	390	4 981

Vytvářeno v programu POŘÍŠKADO - www.fortulab.cz

Příloha č. 1 (list B)

IČ: 26361787

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			běžném 1	minulém 2
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	31	0	0
J.	Prodané cenné papíry a podíly	32	0	0
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku (součet VII.1. až VII.3.)	33	0	0
VII.1.	Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	34	0	0
2.	Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů	35	0	0
3.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	36	0	0
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	37	0	0
K.	Náklady z finančního majetku	38	0	0
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	39	0	0
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	40	0	0
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	41	0	0
X.	Výnosové úroky	42	139	55
N.	Nákladové úroky	43	166	127
XI.	Ostatní finanční výnosy	44	0	0
O.	Ostatní finanční náklady	45	29	40
XII.	Převod finančních výnosů	46	0	0
P.	Převod finančních nákladů	47	0	0
*	Finanční výsledek hospodaření (zohlednění položek VI. až P.)	48	-56	-112
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost (Q.1. + Q.2.)	49	90	1 185
Q. 1.	- splatná	50	90	1 185
2.	- odložená	51	0	0
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost (přovazní výsledek hospodaření + finanční výsledek hospodaření - Q.)	52	244	3 704
XIII.	Mimořádné výnosy	53	0	51
R.	Mimořádné náklady	54	0	6
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti (S.1 + S.2)	55	0	11
S. 1.	- splatná	56	0	11
2.	- odložená	57	0	0
*	Mimořádný výsledek hospodaření (XIII. - R. - S.)	58	0	34
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)	59	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) (výsledek hospodaření za běžnou činnost + mimořádný výsledek hospodaření - T.)	60	244	3 738
****	Výsledek hospodaření před zdaněním (přovazní výsledek hospodaření + finanční výsledek hospodaření + mimořádné výnosy - R.)	61	334	4 914

Sestaveno dne: 5.6.2009

Právní forma účetní jednotky: s.r.o.

Předmět podnikání účetní jednotky: Velkoobchod s pevnými palivy

Podpisový záznam:

Příloha č. 2 (list A): Rozvaha společnosti Tempo - Klatovy s.r.o. ke dni 31.12.2008

ROZVAHA

v plném rozsahu
ke dni 31.12.2008
(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

TEMPO-Klatovy s.r.o.
Veselí, 17
Janovice nad Úhlavou
34021

IČ
2 6 3 6 1 7 8 7

Označení a	AKTIVA b	Číslo řádku c	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (A. + B. + C. + D.I.)	001	23 436	-1 860	21 576	22 422
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002	0	0	0	0
B.	Dlouhodobý majetek (B.I. + B.II. + B.III.)	003	4 134	-1 743	2 391	3 216
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek (součet B.I.1. až B.I.8.)	004	1 976	-604	1 372	1 702
B. I. 1.	Zřizovací výdaje	005	0	0	0	0
2.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	006	0	0	0	0
3.	Software	007	0	0	0	0
4.	Ocenitelná práva	008	1 976	-604	1 372	1 702
5.	Goodwill	009	0	0	0	0
6.	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	010	0	0	0	0
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011	0	0	0	0
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	012	0	0	0	0
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek (součet B.II.1. až B.II.9.)	013	2 158	-1 139	1 019	1 514
B. II. 1.	Pozemky	014	0	0	0	0
2.	Stavby	015	70	-7	63	68
3.	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	016	1 952	-1 132	820	1 313
4.	Pěstební celky trvalých porostů	017	0	0	0	0
5.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	018	0	0	0	0
6.	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	019	0	0	0	0
7.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	020	136	0	136	133
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	021	0	0	0	0
9.	Oceňovací rozdíl nabytému majetku	022	0	0	0	0
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek (součet B.III.1. až B.III.7.)	023	0	0	0	0
B. III. 1.	Podíly v ovládaných a řízených osobách	024	0	0	0	0
2.	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	025	0	0	0	0
3.	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	026	0	0	0	0
4.	Půjčky a úvěry - ovládací a řídicí osoba, podstatný vliv	027	0	0	0	0
5.	Jiný dlouhodobý finanční majetek	028	0	0	0	0
6.	Polžovaný dlouhodobý finanční majetek	029	0	0	0	0
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	030	0	0	0	0

Příloha č. 2 (list B)

IČ: 26361787

Označení a	AKTIVA b	Číslo řádku c	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
C.	Oběžná aktiva (C.I. + C.II. + C.III. + C.IV.)	031	17 058	-117	16 941	17 077
C. I.	Zásoby (součet C. I.1. až C. I.6.)	032	981	0	981	475
C. I. 1.	1. Materiál	033	135	0	135	119
	2. Nedokončená výroba a polotovary	034	0	0	0	0
	3. Výrobky	035	0	0	0	0
	4. Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	036	0	0	0	0
	5. Zboží	037	846	0	846	356
	6. Poskytnuté zálohy na zásoby	038	0	0	0	0
C. II.	Dlouhodobé pohledávky (součet C. II.1. až C. II.8.)	039	0	0	0	0
C. II. 1.	Pohledávky z obchodních vztahů	040	0	0	0	0
	2. Pohledávky - ovládací a řídicí osoba	041	0	0	0	0
	3. Pohledávky - podstatný vliv	042	0	0	0	0
	4. Pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení	043	0	0	0	0
	5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy	044	0	0	0	0
	6. Dohadné účty aktivní	045	0	0	0	0
	7. Jiné pohledávky	046	0	0	0	0
	8. Odložená daňová pohledávka	047	0	0	0	0
C. III.	Krátkodobé pohledávky (součet C. III.1. až C. III.9.)	048	11 983	-117	11 866	15 302
C. III. 1.	Pohledávky z obchodních vztahů	049	8 333	-117	8 216	11 967
	2. Pohledávky - ovládací a řídicí osoba	050	1 031	0	1 031	0
	3. Pohledávky - podstatný vliv	051	0	0	0	0
	4. Pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení	052	0	0	0	0
	5. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	053	0	0	0	0
	6. Stát - daňové pohledávky	054	1 159	0	1 159	351
	7. Krátkodobé poskytnuté zálohy	055	1 426	0	1 426	2 681
	8. Dohadné účty aktivní	056	-14	0	-14	11
	9. Jiné pohledávky	057	48	0	48	292
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek (součet C. IV.1 až C. IV.4)	058	4 094	0	4 094	1 300
C. IV. 1.	Peníze	059	49	0	49	189
	2. Účty v bankách	060	4 045	0	4 045	1 111
	3. Krátkodobé cenné papíry a podíly	061	0	0	0	0
	4. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	062	0	0	0	0
D. I.	Časové rozlišení (D. I.1. + D. I.3.)	063	2 244	0	2 244	2 129
D. I. 1.	1. Náklady příštích období	064	2 244	0	2 244	2 129
	2. Kompenční náklady příštích období	065	0	0	0	0
	3. Příjmy příštích období	066	0	0	0	0

Příloha č. 2 (list C)

IČ: 26361787

Označení	PASIVA	Číslo řádku	Stav v běžném účet. období	Stav v minulém účet. období
a	b	c	5	6
	PASIVA CELKEM (A. + B. + C.I.)	087	21 576	22 422
A.	Vlastní kapitál (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V.)	088	16 664	16 420
A. I.	Základní kapitál (A.I.1. + A.I.2. + A.I.3.)	089	200	200
A. I. 1.	Základní kapitál	070	200	200
2.	Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	071	0	0
3.	Změny základního kapitálu	072	0	0
A. II.	Kapitálové fondy (součet A. II.1. až A. II.4.)	073	0	0
A. II. 1.	Emisní ážio	074	0	0
2.	Ostatní kapitálové fondy	075	0	0
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	076	0	0
4.	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách	077	0	0
A. III.	Rezervní fond, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku (A.III.1. + A.III.2.)	078	10	10
A. III. 1.	Zákonný rezervní fond / Nedělitelný fond	079	10	10
2.	Statutární a ostatní fondy	080	0	0
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let (A.IV.1. + A.IV.2.)	081	16 210	12 472
A. IV. 1.	Nerozdělený zisk minulých let	082	16 210	12 472
2.	Neuhrazená ztráta minulých let	083	0	0
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období / + - /	084	244	3 738
B.	Cizí zdroje (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	085	4 852	6 002
B. I.	Rezervy (součet B.I.1. až B.I.4.)	086	0	0
B. I. 1.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	087	0	0
2.	Rezerva na důchody a podobné závazky	088	0	0
3.	Rezerva na daň z příjmů	089	0	0
4.	Ostatní rezervy	090	0	0
B. II.	Dlouhodobé závazky (součet B.II.1. až B.II.10.)	091	0	0
B. II. 1.	Závazky z obchodních vztahů	092	0	0
2.	Závazky - ovládací a řídicí osoba	093	0	0
3.	Závazky - podstatný vliv	094	0	0
4.	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	095	0	0
5.	Dlouhodobé přijaté zálohy	096	0	0
6.	Vydané dluhopisy	097	0	0
7.	Dlouhodobé směrnky k úhradě	098	0	0
8.	Dohadné účty pasivní	099	0	0
9.	Jiné závazky	100	0	0
10.	Odkládaný daňový závazek	101	0	0

Příloha č. 2 (list D)

IČ: 26361787

Označení	PASIVA	Číslo řádku	Stav v běžném účet. období	Stav v minulém účet. období
a	b	c	5	6
B. III.	Krátkodobé závazky (součet B.III.1. až B.III.11.)	102	2 280	2 614
B. III. 1.	Závazky z obchodních vztahů	103	998	1 737
2.	Závazky - ovládací a řídicí osoba	104	22	22
3.	Závazky - podnikatelský vliv	105	0	0
4.	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	106	0	0
5.	Závazky k zaměstnancům	107	278	241
6.	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	108	151	140
7.	Stát - daňové závazky a dotace	109	215	22
8.	Krátkodobé přijaté zálohy	110	584	338
9.	Vydané dluhopisy	111	0	0
10.	Dohadné účty pasivní	112	32	43
11.	Jiné závazky	113	0	71
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	114	2 572	3 388
B.IV. 1.	Bankovní úvěry dlouhodobé	115	2 572	3 388
2.	Krátkodobé bankovní úvěry	116	0	0
3.	Krátkodobé finanční výpomoci	117	0	0
C. I.	Časové rozlišení (C.I.1 + C.I.2)	118	60	0
C. I. 1.	Výdaje příštích období	119	60	0
2.	Výnosy příštích období	120	0	0

Sestaveno dne: 5.6.2009

Právní forma účetní jednotky: s.r.o.

Předmět podnikání účetní jednotky: Velkoobchod s pevnými palivy

Podpisový záznam:

Příloha č. 3: Výstupy z výpočetních tabulek

Poměrová analýza společnosti Tempo - Klatovy s.r.o.						
Ukazatele rentability (výnosnosti)		2004	2005	2006	2007	2008
1	ROA - Rentabilita celk. aktiv (EBIT / AKT) = (VZZ ř.61 + ř.43) / R ř.1	49,53	51,07	37,68	22,48	2,32
2	ROE - Rentabilita vl. kapitálu (EAT / VK) = VZZ ř.60 / R ř.68	95,93	49,83	31,19	22,76	1,46
Ukazatele aktivity (doby obratu)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Obrat celkových aktiv (T / AKT) = (VZZ ř.1 + ř.5) / R ř.1	10,4	10,04	10,16	7,26	5,65
Ukazatele dlouhodobé finanční rovnováhy (zadluženosti)		2004	2005	2006	2007	2008
2	Debt Ratio - Celková zadluženost (CZ / AKT) = R ř.85 / R ř.1	62,81	24,57	8,27	26,77	22,49
Ukazatele platební schopnosti (likvidity)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Okamžitá (I. stupně) likvidita (FM / KD) = (R ř.58/ (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	0,12	0,3	0,07	0,5	1,8
2	Pohotová (II. stupně) likvidita ((FM + KP) / KD) = ((R ř.58 + ř. 48) / (R ř.1	1,56	3,74	8,61	6,35	7
3	Běžná (III. stupně) likvidita (OA / KD) = R ř.31 / (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	1,56	3,86	9,64	6,53	7,43

Poměrová analýza společnosti Expol Trade, s. r. o.						
Ukazatele rentability (výnosnosti)		2004	2005	2006	2007	2008
1	ROA - Rentabilita celk. aktiv (EBIT / AKT) = (VZZ ř.61 + ř.43) / R ř.1	25,87	25,84	19,87	20,24	2,13
2	ROE - Rentabilita vl. kapitálu (EAT / VK) = VZZ ř.60 / R ř.68	36,35	28,19	26,92	19,32	1,98
Ukazatele aktivity (doby obratu)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Obrat celkových aktiv (T / AKT) = (VZZ ř.1 + ř.5) / R ř.1	4,02	4,13	3,56	3,92	4,26
Ukazatele dlouhodobé finanční rovnováhy (zadluženosti)		2004	2005	2006	2007	2008
2	Debt Ratio - Celková zadluženost (CZ / AKT) = R ř.85 / R ř.1	52,04	33,65	45,82	22,97	31,54
Ukazatele platební schopnosti (likvidity)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Okamžitá (I. stupně) likvidita (FM / KD) = (R ř.58/ (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	0,05	0,31	0,01	-0,26	0,31
2	Pohotová (II. stupně) likvidita ((FM + KP) / KD) = ((R ř.58 + ř. 48) / (R ř.1	1,38	2,57	1,7	3,2	2,5
3	Běžná (III. stupně) likvidita (OA / KD) = R ř.31 / (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	1,73	2,77	2,03	3,83	2,88

Poměrová analýza společnosti Helior CZ, a. s.						
Ukazatele rentability (výnosnosti)		2004	2005	2006	2007	2008
1	ROA - Rentabilita celk. aktiv (EBIT / AKT) = (VZZ ř.61 + ř.43) / R ř.1	4,52	1,41	7,64	3,68	1,36
2	ROE - Rentabilita vl. kapitálu (EAT / VK) = VZZ ř.60 / R ř.68	16,72	7,48	28,46	12,34	3,95
Ukazatele aktivity (doby obratu)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Obrat celkových aktiv (T / AKT) = (VZZ ř.1 + ř.5) / R ř.1	3,94	1,33	2,9	3,14	2,56
Ukazatele dlouhodobé finanční rovnováhy (zadluženosti)		2004	2005	2006	2007	2008
2	Debt Ratio - Celková zadluženost (CZ / AKT) = R ř.85 / R ř.1	82,78	93,3	80,54	76,51	80,52
Ukazatele platební schopnosti (likvidity)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Okamžitá (I. stupně) likvidita (FM / KD) = (R ř.58/ (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	0,08	0,05	0,16	0,15	0,4
2	Pohotová (II. stupně) likvidita ((FM + KP) / KD) = ((R ř.58 + ř. 48) / (R ř.1	0,86	0,55	0,9	0,88	0,93
3	Běžná (III. stupně) likvidita (OA / KD) = R ř.31 / (R ř.102 + ř.116 + ř.117)	1,11	0,59	1,15	1,14	1,18

Poměrová analýza společnosti G 2 - trans, s. r. o.

Ukazatele rentability (výnosnosti)		2004	2005	2006	2007	2008
1	ROA - Rentabilita celk. aktiv $(EBIT / AKT) = (VZZ \text{ ř.61} + \text{ř.43}) / R \text{ ř.1}$	2	7,78	4,54	6,97	0,82
2	ROE - Rentabilita vl. kapitálu $(EAT / VK) = VZZ \text{ ř.60} / R \text{ ř.68}$	25,83	31,94	18,35	29,02	3,24
Ukazatele aktivity (doby obratu)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Obrat celkových aktiv $(T / AKT) = (VZZ \text{ ř.1} + \text{ř.5}) / R \text{ ř.1}$	4,88	12,74	10,29	9,48	6,72
Ukazatele dlouhodobé finanční rovnováhy (zadluženosti)		2004	2005	2006	2007	2008
2	Debt Ratio - Celková zadluženost $(CZ / AKT) = R \text{ ř.85} / R \text{ ř.1}$	92,6	90,22	85,36	82,06	83,12
Ukazatele platební schopnosti (likvidity)		2004	2005	2006	2007	2008
1	Okamžitá (I. stupně) likvidita $(FM / KD) = (R \text{ ř.58} / (R \text{ ř.102} + \text{ř.116} + \text{ř.117}))$	0,15	0,13	0,07	0,04	0,25
2	Pohotová (II. stupně) likvidita $((FM + KP) / KD) = ((R \text{ ř.58} + \text{ř. 48}) / (R \text{ ř.102} + \text{ř.116} + \text{ř.117}))$	1,22	1,71	2,01	2,37	1,9
3	Běžná (III. stupně) likvidita $(OA / KD) = R \text{ ř.31} / (R \text{ ř.102} + \text{ř.116} + \text{ř.117})$	1,22	1,71	2,01	2,37	1,9